

2022. április

due tainnőzö

válogatás a legjobb diáklapokból

MEGTÉVESZTŐ
REKLÁMOK

A SEXTING
VESZÉLYEI

SZAKONYI KÁROLY ÍRÓ

A TÁNC
BOLDOGSÁG

KOZUBACK KAMILLA

„Ha magyar színekben versenyzek, azzal kifejezem a szeretetemet”

AJTÓT NYITUNK A DIGITÁLIS VILÁGRA!

> Ismerd meg
> a legmodernebb
> technológiákat.

**Tanulni
csak játszva
érdeemes!**

> Tarts velünk a Digitális
> Élményközpontokban,
> Budapesten, Győrben
> és Debrecenben!

programozdajovod.hu

PROGRAMOZD
A JÖVŐD!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

2022.
május 20.
péntek 9.00-18.00

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület

HELLO BROTHER

UP Rendezvényter
r1042 Budapest, Szent István tér 13-14.1

29. Országos Ifjúsági
SAJTÓFESTIVÁL

**A KLÍMAVÉDELMEK
JEGYÉBEN**

**A Tehetségkutató
Diákmedia-pályázat
eredményhirdetése
és díjazása**

**CSODÁK
TÁRHÁZA**

A DUE honlapján
www.due.hu
folyamatosan pontosítjuk
a programot!

TÖBB, MINT ALÁÍRÁS

BÓZSIK TAMÁS

MÍOTA VAGY DUE-TAG?

2021 óta

MIKOR VOLT AZ ELSŐ TÁBOROD?

2021 nyarán

MÍOTA ÍRSZ A DUE TALLÓZÓBA, MILYEN ROVATOKBA ÍRSZ, ÍRTÁL?

2021 márciusa óta, főként sporttal kapcsolatos cikkeket a Talpramagyar című rovatba

MIT TANULSZ?

A szentendrei Ferencs Gimnáziumba járok.

MIVEL FOGLALKOZOL A DUE TALLÓZÓ MELLETT?

Van egy labdarúgással foglalkozó blogom, illetve a GOAL.COM-nak is a szerkesztője vagyok. Emellett sokat focizok és sportolok.

EGY INSTANT TRÜKK, AMIVEL BOLDOGGÁ LEHET TENNI?

Ha valaki korrekt és egyenes velem, azt mindig tudom értékelni.

MIT CSINÁLTÁL MOSTANÁBAN?

Elkezdtünk egy a labdarúgó-Bajnokok Ligájával foglalkozó podcastet a barátaimmal.

HOGY KÉPZELED EL MAGADAT ÖT ÉV MŰVA?

Jó lenne, ha el tudnék helyezkedni több portálnál/lapnál sportújságíróként.

MIT SZERETNÉL MÉG MINDENKÉPP KIPRÓBÁLNI?

Őszintén? Kezdeni egy bajnoki meccsen. De ezenkívül mindenképpen szeretnék a leghíresebb futball-stadionokba eljutni.

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból
A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2022. április, XXIV. évfolyam 4. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Velek Domonkos • Ro-
vatvezetők: Bihari Bernadett Luca – Klimavédő, Ökoskodás, Bodor Julcsi – Talpramagyar, Bogdán Noémi – Kultúra, Németh Fruzsí – Netbiztos • Áprilisi szerzőink: Bálint
Boglárka, Bózsik Tamás, Erdélyi Biborka, Hegyi Vivien, Németh Máté, Millei Anikó, Oláh Szabolcs, Saád Anna • Munkatársak: Hanti Márton, Kondér Fanni, Tóth Szonja
• Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirde-
tésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az
interneten is: www.duetallozo.hu

Nemzeti Tehetség Program
 MINISZTERELNÖKSÉG
 EMBERI ERŐFORRÁS TÁMOGATÁSKEZELŐ

A tehetséges diákújságírókat és a DUE Tallózót a Nemzeti Tehetség Program, a Miniszterelnökség, és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő támogatja.

Nyomdai előkészítés: ArtCentrum • Nyomda: Pauer Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózatban a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkeik rövidítéséhez, stílizálásához. • Az iskolaiújságokból átvett publikációk tartalmáért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

MATESZ
print-audit

Kiadványunk példányszámát a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
<http://www.matesz.hu>

ÚJABB ORSZÁGOS TEMATIKUS VERSENYT NYERT A MŰEGYETEM HALLGATÓJA

TÖRTÉNELMI PILLANATNAK LEHETEK SZEMTANÚI AZ UP RENDEZVÉNYHÁZ NÉZŐI 2022. MÁRCIUS 4-ÉN: A TAVALYI NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZT MEGNYERÉSE UTÁN A NAGY MAGYAR FILMTESZT DIÁKOKNAK DÖNTŐJÉBEN IS DIADALMASKODOTT GÁBRIEL BÁLINT A FŐVÁROSI RENDEZVÉNYHELYSZÍNEEN. ÍGY A BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM 19 ÉVES HALLGATÓJA ELMONDhatja MAGÁRÓL, HOGY KÉT ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKVERSENYEN IS GYŐZÖTT.

Ötödik alkalommal rendezte meg a DUE Médiahálózat a Nagy Magyar Filmteszt Diákoknak versenyt a Nemzeti Filmintézet támogatásával. Az edukatív játékot azzal a céllal indították, hogy a 14-20 év közötti fiataloknak szórakoztatva adjanak képet és tudást a magyar filmekről, sorozatokról, alkotókról. A háromfordulós játékba a filmteszt.hu oldalon lehetett bekapcsolódni. A több mint 23 ezer résztvevőből a második fordulóra az online tesztkitöltésen legjobb eredményt elérő 14 és 20 év közötti játékosok kaptak meghívást. A 150 középdöntős az UP Rendezvényházban mérkőzött meg egymással, és közülük a legjobb 10 került a döntőbe.

A fináléban – ami visszanezhető a Nagy Diák Teszt oldalon, és hamarosan az m5 csatornán – filmjeleneteket, képkockákat kellett felismerniük és villámkérdésekre válaszolniuk a játékosoknak. A kvízműsor utolsó perceiben ismert színművészek, így Erdélyi Timea, Gubás Gabi, Őze Áron, Scherer Péter és Vida Péter tettek fel kérdéseket a versenyzőknek. A Filmtesztet nagy izgalmak közepette Gábor Bálint nyerte meg, akit egy 250 ezer forintos utazással díjaztak a szervezők. A második Huszt Petra és a harmadik Zupkó Aliz egy-egy okostelefonnal gazdagodott. A nyereményeket Káel Csaba magyar nemzeti mozgóképipar fejlesztéséért felelős kormánybiztos adta át. A díjátadón elmondta,

hogy a Nemzeti Filmintézet komoly figyelmet szentel az utánpótlás képzésére, és ez nemcsak a színészi, rendezői és operatőri területekre igaz, hanem többek között a maszkmester, berendező és storyboard rajzoló szakmákra is.

A Nagy Magyar Filmteszt Diákoknak győztese, Gábor Bálint nem zárja ki, hogy valaha a filmiparban dolgozzon, de jelenleg a BME gépészmérnöki karán koncentrálna tanulmányaira. A bonyi fiatalember tavaly már bejutott a Filmteszt döntőjébe, mi több, a DUE Médiahálózat 2021-es Nagy Diák Bűnmegelőzési Teszt versenyt is nyerte. A Filmteszt idei fináléját követően – a versenytársakat megnyugtatván – kijelentette, hogy több kvízzjátékon már nem indul a jövőben.

Együtt nevetünk, együtt sírunk, ha mozizunk

Interjú Káel Csabával

MÁRCIUS 4-ÉN TÖBB SZÁZAN ÉRKEZTEK AZ ÚJPESTI RENDEZVÉNYTÉREN TARTOTT ÖTÖDIK NAGY MAGYAR FILMTESZTRE. HÚSZEZER JELENTKEZŐ KÖZÜL A KÖZÉPDÖNTŐBE JUTOTTAK A HELYSZÍNEEN TÖLTHETÉK KI A MÁSODIK FORDULÓ KÉRDÉSEIT, ÉS KERÜLHETEK BE A DÖNTŐBE. MIALATT A MAGYAR FILMEKBŐL A TÍZ LEGFELKÉSZÜLTBB DIÁK EGYMÁSSAL VERSENGETT A VÉGSŐ GYŐZELEMÉRT, MI A KOSSUTH-DÍJAS FILMRENDEZŐVEL, KÁEL CSABÁVAL, A MAGYAR MOZGÓKÉPIPAR FEJLESZTÉSÉÉRT FELELŐS KORMÁNYBIZTOSSAL BESZÉLGETTÜNK.

KÁEL CSABA

MEG LEHET-E ÁLLAPÍTANI, HOGY MIK AZOK AZ ELEMEEK, AMIK VONZÓVÁ TESZIK A MAI FIATALOK SZÁMÁRA A FILMEKET?

Ezzel több tudományág is foglalkozik, legtudatosabban Hollywoodban. Ez egy nagyon összetett folyamat, hiszen kétirányú. Nem csak azt méri fel, hogy a fiatalokat mi érdekli, hanem azt is, hogy amit ők elképzelnek, hogy tudják a fiataloknak átadni. Szinte mindegyik filmnek van teszttitése Hollywoodban, és ezek olyan nagy hatásúak, hogy befolyásolják a film végkimenetelét, akár egyes szereplők sorsát vagy a történet fordulatait is. Az erre épülő marketingrendszer a világon a legtöbb mozinézőt éri. Ez alapján határozzák meg a célcsoportot is, akikhez elsősorban szól a mozi. Ez így elég rémisztően hangzik, de így van.

MAGYARORSZÁGON MENNYIRE JELLEMZŐ EZ A FOLYAMAT?

Ne csak Magyarországról beszéljünk, inkább Európáról. Itt nem annyira jellemző, ez alapvetően egy hollywoodi jelenség. Persze jó pár elemét átvettük már, nálunk is vannak teszttitések, a Nemzeti Filmintézet munkatársai a legtöbb magyar filmnek szerveznek teszttitést, de az eredmények általában nem szólnak bele a tartalomba, csak a marketinget segítik.

Az a legnagyobb problémája az európai filmek forgalmazásának, hogy nagyon kevés a felülete. Akár a mozikat, akár a stream platformokat nézzük, mindent az amerikai film dominál.

Bár nagy hátrányból indulunk, de azért mi is léptünk, hogy behozzuk a lemaradást. Létrehoztuk a Filmio streaming szolgáltatást, amin első körben felújított, klasszikus magyar filmeket lehet nézni kiváló minőségben. Múlt év júniusától pedig új tartalmak is elérhetők, a legújabb magyar filmek, egyenesen a mozikból.

A STREAMING PLATFORMOK ELŐRETÖRÉSÉVEL MILYEN SZEREPE LEHET, VAGY EGYÁLTALÁN VAN-E MÉG BÁRMILYEN SZEREPE A KLASSZIKUS ÉRTELEMBEN VETT MOZIZÁSNAK?

A moziásnak mindig meg fog maradni a varázsa szerintem, mert egészen más otthon, egyedül megnézi egy filmet, mintha egy közösségi élményt szeretnénk, amikor barátokkal vagy a családdal elmegyünk moziba. Együtt nevet, együtt sír egy filmen az ember. Két éve újraindítottuk a filmklub mozgalmat, így filmnézés élménye olyan helyekre is eljut, ahol nincs valójában mozi. A fővárosban el vagyunk kényeztetve, és a nagyvárosokban is van még jó pár mozi, de rengeteg olyan település van,

ahol nincs, és nagyon messze van a legközelebbi. A filmklubokban mindig van egy értelmező bevezetője az adott alkotásnak, amit hozzáértő szakember tart. Aztán közösen megnézik az emberek a filmet, majd megbeszélik, hogy ők mit kaptak ettől, mi az, ami számukra érdekes volt vagy esetleg nem értettek. Ez otthon egyedül nem valósítható meg.

IDÉN IS TÖBB MINT HÚSZEZREN VETTEK RÉSZT A NAGY MAGYAR FILMTESZTEN. MIRE LEHET KÖVETKEZTETNI EBBŐL AZ ADATBÓL, ÉS MIT JELENTHET EZ A MAGYAR FILMNEK?

Nagyon fontos, hogy a fiatalokat érdekeli a filmek és meg is értsék a filmeket, az is fontos, hogy tudjanak arról, hogy nem csak Hollywood és a szuperhősök léteznek, hanem van egy nagyon jelentős hazai filmkincs, és izgalmas új hangok bukkannak fel folyamatosan. Az új generációkhoz az információk főleg a mozgóképekből jutnak el. Az olvasásról sajnos sokan leszoknak, pedig a videók, a film, a mozgókép megértéséhez fontos, hogy ismerjük az előzményeket és napjaink magyar filmjeit is. Optimizmussal tölt el, hogy a végtelen online kínálatban a Filmteszt ilyen sok fiatalnál fel tudta venni a versenyt a Marvel univerzum hőseivel és a TikTok videókkal.

(Velek Domonkos)

2022.
július
11-17.

Szerepcsere tábor

Érdekel a filmezés, de még nem tudod, hogy pontosan milyen szerepkör?

Ebben segít a Nemzeti Filmintézet és a Vizuális Világ Alapítvány együttműködésében szervezett Szerepcsere pályorientációs filmes tábor, ahova 15-18 éves diákok jelentkezését várjuk.

A Budapesten és a Fóti Filmstúdióban szervezett napközis táborban megismerkedhetsz a filmes szakmákkal, új tapasztalatokat szerezhetsz saját tehetségedről, miközben segítjük a pályorientációd is. A táborban részt vehetsz egy rövidfilm elkészítésében, amelynek történetét ti magatok alakítjátok.

A tábor júniusban megelőzi egy, a résztvevők egyéni érdeklődését, igényeit, filmes hátterét feltáró workshop.

Jelentkezési határidő: **2022. április 30.**

Jelentkezés és további részletek:

<https://nfi.hu/taborok>

FFP | Cinemira Junior Script Lab

2022. június 27 – július 1. | augusztus 1–5. | augusztus 22–25.

Érdekel a forgatókönyvírás? Van saját sorozat- vagy filmötleted?

Ebben segít a Nemzeti Filmintézet és a Cinemira Nemzetközi Gyerek- és Ifjúsági Filmfesztivál együttműködésében szervezett 3x5 napos nyári workshopsorozata, ahova 13-19 éves diákok jelentkezését várjuk.

A workshopokon megtanulhatsz a forgatókönyvírás alapjait, közösen fejlesztheted film- vagy sorozatötletedet profi filmesekkel, később pedig producerek, forgatókönyvírók és rendezők előtt adhatod elő terved.

A jelentkezéshez csupán egy szinopszist és egy motivációs levelet várunk.

Jelentkezési határidő: **2022. május 9.**

Jelentkezés és további részletek:

<https://nfi.hu/taborok>

FFP
Cinemira

Junior
Script
Lab

2022 nyár

NAGY DIÁK

5.

BŰNMEGELŐZÉSI

TESZT

TÖLTSD KI A NAGY BŰNMEGELŐZÉSI TESZTET A NAGYDIAKTESZTEK.HU
OLDALON VAGY TÖLTSD LE A NAGY DIÁK TESZTEK APPOT!

A FŐDÍJ VÁLASZTHATÓ:
LENOVO IDEAPAD LAPTOP VAGY XIAOMI 11T OKOSTELEFON

BELÜGYMINISZTERIUM

NBT

NEMZETI
BŰNMEGELŐZÉSI
TANÁCS

WWW.BUNMEGELOZESITESZT.HU

„A FÖLD NEM A MIÉNK, CSAK KÖLCSÖN KAPTUK”

A FÖLD NAPJA - ÁPRILIS 22.

| Fekete Rita, Egyetemi Élet, Debreceni Egyetem

Cselekvő ünnep, amely mindnyájunk jövőjéről szól. Mi is ez? A Föld napja, amelyet minden évben április 22-én tartunk, és ma már világméretű megmozdulásról beszélhetünk. Magyarországon lassan 30 éve minden évben megrendezik különböző programok és események kíséretében, nem másért, mint a Föld megőrzéséért. Mára a legnagyobb önszerveződő környezeti megmozdulássá vált az országunkban.

DE HOGY IS INDULT EL EZ AZ EGÉSZ?

Egy amerikai egyetemi hallgató, Denis Hayes fejből pattant ki az az ötlet, hogy szervezzenek egy mozgalmat a Föld megóvása érdekében. Ennek ma már lassan 50 éve. Azóta ez a kezdeményezés világméretű mozgalommá nőtte ki magát, melynek során különböző országok aggódó környezetvédő polgárai számos rendezvénnyel igyekeznek

felhívni a figyelmet a túlfogyasztásra, a túlzott hulladékmennyiségre, a Föld kihasználására.

Ma már tény, és tudjuk is azt, hogy a környezetünk óriási veszélyben van. A Föld napja remek alkalom arra, hogy valami jót cselekedjünk a Földünkért. Legyen ez faültetés, szemétszedés, környezeti nevelés, vagy bármilyen olyan cselekedet, amellyel jót tehetünk.

Szeretném kiemelni a környezeti nevelést mint az egyik legfontosabb célkitűzést. Ha megtanítjuk a gyerekeknek, fiatal generációknak a Föld jelentőségét az élet szempontjából, megmutatjuk a Föld kihasználásában rejlő veszélyeket, talán egész életük során óvni fogják a környezetet, és továbbadják majd ezt a tudást másoknak is. Elindul majd egy

lán, és mint a dominó, elindulunk dőlni..., és ledöntjük azokat a veszélyforrásokat, amelyek a legnagyobb hatással vannak a Földünk jövőjére. A kezdeményezés hatására a washingtoni Worldwatch Institute minden évben jelentést ad ki arról, hogy milyen is a világ környezeti állapota. Ezt minden évben április 22-én teszi „A világ helyzete” címmel.

A Föld Napja Alapítvány által meghirdetett Legyen Minden Héten Föld Napja! sorozat különböző kihívásokat tartalmaz, amely segítségével egy hosszú távon is fenntartható életmódra válhatunk, akár egymást segítve.

A Föld napja mozgalom egyik jelmondata: „Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?” Változtassuk meg együtt a világot! Legyen minden héten Föld napja!

W webjosi

JOGOSÍTVÁNY ELŐTT ÁLLSZ?

Válaszd a Webjosit, az online autósiskolát!

Mit tartalmaz a prémium B kategóriás elméleti csomagod?

- ✓ online KRESZ tanfolyam 240 nap/90 órás hozzáféréssel
- ✓ online EÜ tanfolyam
- ✓ vizsgafelkészítő tesztek
- ✓ forgalmi vizsgára felkészítő oktatóanyag
- ✓ vezetéstechnikai tananyag a pótkocsi vontatására

ELMÉLETI CSOMAG ÁRA
29 000 FT

Az egész ország területén folytatunk gyakorlati oktatást, így Te választhatod ki a számodra szimpatikus helyszínt és oktatót!

Miért válassz még minket?

Biztosítjuk az online jelentkezést, online ügyintézést, személyesen csak vezetni és vizsgázni kell elmenned!

További részleteket a webjosi.hu oldalon találsz.

HULLADÉKMENTESSÉG

ÍGY VÁGJ BELE!

HOGYAN ÉLHETÜNK HULLADÉKMENTESEN? HA JÓL BELEGONDOLSZ, IGAZÁBÓL MINDENHOL SZEMÉT VESZ KÖRÜL MINKET: A FÜRDŐSZOBÁBAN, A KONYHÁBAN OTT VANNAK A MŰANYAG FLAKONOK, ZACSKÓK, A BOLTBÓL NEM IS HOZHATSZ ÚGY EL GYÜMÖLCSÖT VAGY HÚST, HA NINCS ZACSKÓBAN. GONDOLKOZTÁL MÁR AZON, HOGY VÁLTOZTATHATNÁL EZEN?

Fink Fatima, Ein-Stein,
Tolnai Lajos Gimnázium

Pár hasznos tanács, amivel te is óvhatod a Földet:

1. Ne műanyag zacskót használj, hanem újrahasznosítottat, vagy vászontáskát, amit különböző mintákkal lehet kapni, vagy akár saját magad is kidekorálhatod: burgonyából vágj ki for2.mákat és textílfestékkel nyomdázz rá.
2. Flakon helyett kulacsot használj, ami több évig is használható.
3. Néhány kávézóban szerencsére már nem néznek furán az emberek, ha a saját poharadba kérsz kávé. A műanyagok helyett ma már léteznek fa evőeszközök, illetve műanyag szívószál helyett használj fém vagy papír szívószál: ezek sokkal környezetkímélőbbek és csak egyszer kell megvásárolni őket.
4. Konyha: szivacs helyett használhatsz fa szivacsot vagy mosogatókefét, ami megintcsak környezetkímélő. A vegyszereket ecettel, szódabikarbónával lehet helyettesíteni. A papírtörítőt mosható törítőkendőkre cserélhetjük, de ha nincs kedved erre költeni, akkor egy régi, használt ruhadarabot használhatunk helyette (le kell tesztelni, hogy mennyire szívja a vizet, méretre kell vágni és meg kell varrni). A textilszalvéta jobb megoldás, mint a papírszalvéta. Ha szendvicset, vagy valami szilárd élelmiszert akarsz csomagolni, akkor fólia helyett jöjjenek a jól záródó méhviaszos kendők!
5. Fürdőszoba: Tusfürdő helyett használjunk szappant, amit akár magunk is elkészíthetünk. Sajnos, ha sminkről van szó, nem megoldható, hogy ne legyen szemét. De a smink lemosására is van környezetbarát megoldás: itt is használhatod a használt

ruhát: korongformát vágsz ki és megvarrod: mosható, így többször is felhasználható. A szennyes ruhákat mosósózával vagy mosódióval mossuk ki öblítő és mosószer helyett. Fogkefédet cseréld le bambusz verzióra, fogkrémet otthon is lehet készíteni, továbbá vannak már fogtabletták, amelyek helyettesítik a fogkrémet.

6. Utazás? Próbálj meg minél kevesebbet volán mögé ülni! Sétálj vagy biciklizz, ha mozogsz, egészségesebb is leszel!

Ha átalakítod szokásaidat, egyre kevesebb hulladékot és szemetet termelsz, ezzel óvod a környezetet is!

DUE-táborok 2022. június 25.-július 3. Balatonkenese
DUE podcaster és rádiós tábor - DUE videós, youtuber és tiktoker tábor - www.duetaborok.hu

A MARGINÁLIS-ÉN

Vannak helyzetek, amelyeket eleve rossznak tartunk. Például, amikor nagy tömeg előtt kell ismeretlen témáról beszélnünk. Ugyanakkor vannak helyzetek, amelyeket alapvetően nem önmaguk miatt tartunk rossznak. Például, amikor nagy tömeg előtt kell önvalónkról beszélnünk. Ezeket mintha már valami sajátos hagyományból utálnánk, pedig aligha árthatnak nekünk. Sőt.

Kilencéves lehettem, amikor először találkoztunk, azt hiszem, együtt értünk be az öltözőbe. Ismerős volt valahonnan, meggyőződésem volt, hogy emberemlékezet óta ismerjük egymást. Jelenléte egyszerre volt szokatlan és megnyugtató, de mint akit bántani akarnak, úgy kerültem ösztönszerűen a pillantását. Mindvégig éreztem, hogy engem néz. Csak állt és figyelt. A tehetetlenségemért cserébe rémült harag öntött el, és azt kívántam, hogy soha többé ne lássam.

Később egy párszor megint észrevettem a szünetekben. Néha tölem méterekre ácsorgott csak a folyosó másik felén, máskor viszont mintha a hátam mögött állt volna. Egyre közelebb éreztem azt a felkavaró és mégis

kellems pillantását, amitől annyira feszült voltam mindig. Sokáig fel sem tűnt, hogy valami változott, mintha egész életemben csak ő és a képtelen érzéseink lettek volna. Majd feltűnt, hogy szépen lassan kezdek elromlani. Nehezebben koncentráltam és sokszor nem is érttem a világ történéseit, nem tudtam sem enni, sem aludni – ettől legalább lefogytam – aztán viszont megéreztem azt a feszítő nyomást, amitől majd évekig szorongtam: a büntudatot, hogy szüntelen valami förtelmes bűnt követek el.

Máig homályos, hogy ez meddig tartott, de valamikor a szüleim is észre vehették és orvoshoz vittek. „Depresszió.” Nemsokára már ott állt a diagnózis nyersen a zárójelentésen, és én ott álltam tizenkét évesen megtörve, értetlenül. Újabb és újabb gyógyszereket kaptam. Persze, hatástalanok voltak, soha nem történt semmi változás. Egyre gyakrabban jelent meg feltűnés nélkül, és ha olykor kis ideig nem láttam, megvalloim, még hiányzott is.

Aztán tizennégy éves koromban a parkban ülve megpillantottam, ahogy nekem integet. Olyan érzés volt, mintha a bőre az enyémhez

érne, és valami megmagyarázhatatlan okból megrémültem. Tudtam, hogy erről soha senkinek sem szabad beszélnem. A megvető pillantásokat és a csúfolást már rég megszoktam, de kettőnk magánya egyre elviselhetlenebb volt. A családom már így is tébolyultnak nézett, és őszintén nem akartam nekik semmi rosszat, de mar egyáltalán nem érdekelték. Végre kezdtem magam ismét normálisnak érezni, és nem volt meg az a luxusom, hogy a mások mércéje visszanyomjon a semmirevalóságba.

Tisztán emlékszem a napra, amikor először éreztem ismét egykorinak önmagam. Tizenhat voltam, nagycsaládi ebéd és a nővérem bemutatta az új barátját, majd hirtelen ő is megjelent. A rokonaim mintha meg sem látták volna, helyette engem kezdtek inkább faggatni. Szerettem volna menekülni, de csak záporoztak a vallató és elítélő kérdések. Az évek során már hozzászórtam az ilyen forgatókönyvű családi programokhoz, de most először nem éreztem magam egyedül. Mellettem állt és áradt belőle a nyugalom, hogy valamiképpen soha nem hagy el. Megértettem.

Attól kezdve gyakran megjelent a szobámban és csak nézett azzal a kontrasztos tekintetével. Aztán egyik este rám ült, és mint valami vaslap nyomta a mellkasom. Próbáltam küzdeni ellene, de éreztem, hogy nincs már több erőm vele szemben. Mint az áldozat, aki elfogadja tehetetlenségét, úgy tűnt el a pillanat nyomában minden békés düh és feszítő nyomás. És ő is. Azt hiszem, az este után még egyszer láttam, habár nem vagyok biztos, hogy valóban ő lett volna az. Néha már abban sem vagyok biztos, hogy valaha létezett egyáltalán. Kezdetben olyan volt, mintha csak elszenvedni tudnám őt, aztán lassan még kedvező is lett a jelenléte. Megszoktam, elfogadtam, mindegy, nem igazán vált más lehetőségem. Teljesen tehetetlen voltam vele szemben, és maga a szándék is hasztalan volt, hogy figyelmen kívül hagyjam. Felismerve csodacsapásra megszűnt, és hátrahagyta az ürességet, hogy mindig is tudtam ki ő. Nem maradt más csak egymagam, és a tény, hogy nem harcolhatok önvalóm ellen.

DUE-táborok 2022. június 25.-július 3. Balatonkenese

DUE újságíró és blogger tábor - DUE fotós tábor - www.duetaborok.hu

**NYERD MEG AZ
ELEKTROMOS ROBOGÓT,
ÉS A B KATEGÓRIÁS
JOGOSÍTVÁNSZERZÉSI
LEHETŐSÉGET!**

Indul a nagy online Közlekedésbiztonsági KVÍZ!

A Magyar Autóklub a Fékezd Magad Alapítvány megbízásából négyfordulós, közlekedésbiztonsági vetélkedőt hirdet 10 és 15 év közötti diákok részére.

Nyeremények:

1. hely: elektromos roller

2-3. hely: városi roller

Részletek és nevezés:
www.autoklub.hu/kviz

A tájékoztatás nem teljes körű, a részletek megtalálhatók a www.autoklub.hu weboldalon.

AMI EGYSZER KIKERÜL AZ INTERNETRE, AZ OTT IS MARAD A SEXTING VESZÉLYEI

TUDDAD, HOGY AZOK, AKIK KISKORÚ INTIM KÉPÉT TOVÁBBÍJTJÁK VAGY BIRTOKOLJÁK, AKÁR UGYANANNYI BÖRTÖNBÜNTETÉST IS KAPHATNAK, MINTHA BANKOT MENTEK VOLNA RABOLNI? SOKAK SZERINT A SEXTING CSUPÁN EGY ESZKÖZ A HATÁSOSABB TÁRSKERESÉSRE VAGY A PÁRKAPCSOLATOK FELPEZSDÍTÉSÉRE. EZ AZONBAN ROSSZ ÚTRA TÉRHET, A TÉT PEDIG NEM KEVESEBB, MINT EGY EMBERI ÉLET.

MI IS AZ A SEXTING ÉS MI A FUNKCIÓJA?

Maga a „sexting” szó az angol sex és texting szavak összetételéből ered. Eszköze az intim – legtöbbször meztelen vagy félmeztelen – képek üzenetben való küldése és cserélése a közösségi hálón. Az ebben való részvétel alapja azonban sokszor különböző lehet: csábítás, fitogtatás vagy akár az elkötelezettség bizonyítása.

A FUTÓTÚZ SZIKRÁJA

Mint a kártyavár mellett tüsszenteni, olyan veszélyes a sexting. Egy megromlott kapcsolatban sokszor bosszúfegyver a relációs agresszió, melynek során nyilvánosságra kerülhetnek a fotók. Már azt is érdemes kétségbe vonni, ha valaki intim képek küldésére kéri partnerét. Az érzelmi zsarolás vagy a hűség megkérdőjelezése „ha szeretsz, akkor elküldöd a fotót”, a diszkréció bizonygatása „nyugi, csak én fogom megnézni, senkinek nem küldöm el” hatalmas stoptáblaként lebeg az online kapcsolattartás felett.

hoz, azzal kereskedik, illetve ilyen felvételt a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz, büntett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”. Jogilag tehát komoly következményei lehetnek bármely ilyen tevékenységnek, ami szerencsére már egyre nagyobb hangsúlyt kap a nyilvánosságban, de sosem fog tudni mélyebbre hatni. A sértett fél a megaláztatottság, a megszegyenülés és a bűntudat okozta maradandó lelki károsodást cipelheti magával akár egy életen át.

HOGYAN KERÜLD EL A KOCKÁZATOT?

A legfontosabb az, hogy semmilyen szinten ne adj ki magadról intim képeket, mert kapcsolati szinttől függetlenül a kockázat mindig jelen van. Ha valaki presszióval próbál rávenni, zsarol, fenyeget, hogy küldj neki, minél hamarabb fordulj szüleid vagy egy felnőtt segítségéért. Ha sexting tartalmakat kapsz, soha ne küldd tovább senkinek és sehova, még ha csak a barátaidnak, akkor se! Illetve ne tárold őket, mert mindezekért jogilag már büntethető vagy. Legegyszerűbb, ha segítséget kérsz a további lépésekhez, és ha szükséges, jelentetd a feladót.

(Németh Fruzszi)

A KOCKÁZAT MINDIG MEGVAN

Akár mennyire is elmélyült egy kapcsolat vagy szimpatikus a beszélgetőpartner, rendkívül fontos, hogy még az online térben is meglegyen a digitális intimitással járó felelősségérzet, legfőképpen a kiskorúak esetében. Jó vagy rossz szándéktól függetlenül egy kattintás a küldés gombra, és a kép már többé már nem a feladóé. Onnantól kezdve a címzett bárkinek és bárhova továbbíthatja, ezután pedig futótűzként terjedhet megállíthatatlanul, felületek és emberek között. Ami pedig egyszer kikerül az internetre, az ott is marad.

A KÖVETKEZMÉNYEK MINDIG UTOLÉRNEK

A törvény kimondja, hogy „aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt ábrázoló pornográf felvételt – megszerez vagy tart, büntett miatt egy évtől öt évig –, aki kínál, átad vagy hozzáférhetővé tesz, büntett miatt két évtől nyolc évig –, készít, forgalomba

TANULÁST SEGÍTŐ APPOK ÉS OLDALAK

**„MAGAD AZZAL ÉKESÍTED,
HA ELMÉDET ÉLESÍTED”
J. K. ROWLING**

SOKSZOR HALLJUK AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS KIFEJEZÉSÉT. EZ LÉNYEGÉBEN A JÓ PAP HOLTIG TANUL MONDÁS ÚJRA MEGFOGALMAZOTT VÁLTOZATA. LEFORDÍTVA: MI AZ ÉLETÜNK VÉGÉIG GYÚJTJUK A TUDÁST, LEGYEN AZ ELMÉLETI VAGY MATERIÁLIS ALAPÚ. UGYANAKKOR ARRÁ NINCSEN SZÓLÁS, HOGY EZT A TUDÁST HOGYAN DOLGOZZUK FEL. SZERENCSÉRE A MAI DIGITALIZÁCIÓS KOR LEHETŐVÉ TESZI SZÁMUNKRA, HOGY OLYAN ALKALMAZÁSOK ÉS OLDALAK KÖZÜL VÁLOGASSUNK, AMELYEK A SEGÍTSÉGÜNKRE SZOLGÁLNAK.

GENIALLY

Ezt az alkalmazást elsősorban az oktatóknak ajánlják, de a diákok is ugyanúgy használhatják a prezentációjuk elkészítéséhez. A **Genially**-ra, ami lényegében egy interaktív szabadulószoft, ingyenesen lehet regisztrálni. Az oldalon belüli szolgáltatásokkal nagyszerű bemutatókat, gyakorló feladatokat lehet készíteni. Elsősorban csapatmunkához ajánlják, hiszen a könnyű kezelhetősége mindenki számára megkönnyíti a feladatok elvégzését.

MATEMATICA

Sokan szeretik, amikor a tudásunkat próba elé állítják, és valószínűleg az érettségi az életünk egyik legmeghatározóbb próbatétele. Annak érdekében, hogy a diákok sikeres vizsgát tegyenek, több alkalmazás is létezik. Közülük talán a **MatematicA** néven futó app a legátgondoltabb, amely teljesen

ingyen letölthető. Az oldalon öt témakörben (matematika, magyar, történelem, biológia és kémia) tölthetsz ki egy tesztet. A legjobb benne pedig az, hogy azonnal elérhető a javítókulcs a feladatok elvégzése után.

FORVO

Hazánk oktatásának egyik legnagyobb hiányossága, hogy az idegennyelv-használat terén nagyon rosszul állunk, minden fontosabb statisztika szerint. Nyilvánvaló, hogy ez egy széleskörű probléma, amelyre egy oldal nem nyújthat megoldást. Korábban is ajánlottunk már nektek appokat, de az angol kiejtésben segítő **Forvo**-ról még nem beszéltünk eddig. Ezen az oldalon rákereshetsz egy-egy angol szóra, és meghallgathatod, hogy mi a megfelelő kiejtési módja.

DATIVE ACCUSATIVE

Egy másik nyelvtanulást segítő oldal a **Dative Accusative**, amely kifejezetten a német nyelvet megismerni vágyóknak nyújt segítő kezet. Az alkalmazásban a német nyelv ragozását gyakorolhatjuk tesztek segítségével, amelyek tíz-tíz feladatból állnak. A feladványok után egyből kiderül, hogy sikerült-e helyesen válaszolni. Az appon belül összesen tizenkettő gyakorló teszt és nyolc kvíz található, mindegyikben legalább tíz német nyelvtani feladattal. Ennek segítségével könnyen megtanulhatjuk a nyelvtan rejtelseit.

Remélem, ezek az ajánlások hasznotokra lesznek a jövőben, segítenek a tanulásban. Hiszen ne feledjük a mondást: *A tudást fiatal korban kell megszerezni, mert időskorban már csak szortírozunk!*

(Németh Máté)

„NÉHA AKKOR TUDOK A LEGBOLDOGABB LENNI, HA TÁNCOLOK”

TÓKOS ZSÓFIA FIATAL KORA ELLENÉRE IS TUDATOSAN, ÉRETTSÉGGEL, ALÁZATTAL ÉS SZERÉNYSÉGGEL BESZÉL MAGÁRÓL ÉS A MŰVÉSZETÉRŐL – UGYANIS Ő ÚGY TEKINT A TÁNCRA, MINT EGYFAJTA MŰVÉSZETRE. SZÁMÁRA EZ AZ ÖNKIFEJEZÉS EGYIK FORMÁJA, ÉS SEMMI PÉNZÉRT SEM VÁLNA MEG TŐLE, HISZ EZ JELENTI NEKI A BOLDOGSÁGOT.

A KEZDETEK

Még óvodás korában írták be a szülei a helyi néptáncsoport óráira Dunakeszin, ahol éltek. Édesanyja állítása szerint kiskorában nagyon izgága, öröközött személyiségű lány volt, aki mindig a középpontban akart lenni. „Sokszor volt, hogy éppen ment egy zene, és én az arra összeállított koreográfiámat adtam elő” – nosztalgizott Zsófi.

NEHÉZSÉGEK ÁRÁN IS

A gimnáziumi éveit kissé szokatlanul teltek, ugyanis ő már akkor is a Magyar Táncművészeti Egyetem gimnáziumába járt. „Egy véletlennek is mondhatjuk ezt: egy barátom is készült az iskola felvételijére, és végül az ő hatására én is megpróbáltam.” Zsófi sikeresen vette a felvételi akadályait, és végül 19 évesen diplomázott a Táncművészeti Egyetem táncművész szakán néptánc szakirányon. Igen, diplomázott, ugyanis az érettségi után automatikus út vezetett a főiskola felé. Elmondta, hogy számára nem volt egyszerű a kezdet.

„Az „egyetem” 5 éves képzés volt. Első évemben kaptam nagy számban kritikákat, de ez nem tántorított el semmitől.” Olyannyira nem, hogy mikor a harmadik évében járt, akkor tűzte ki ambíciózus céljaként tudatosan, hogy ő abba az együttesben szeretne táncolni, ahol most, a Magyar Nemzeti Táncgyüttesben. Tehát beteljesült az álma. Rémi Tünde volt az egyetemi mestere, számára az ő munkája példaértékű, nagyon sokat tanult tőle. „A mai napig, annak ellenére, hogy nem vagyok az egyetemen, ha bármi kérdésem van, segítségre van szükségem, nyugodt szívvel kereshetem.”

A NAGY LEHETŐSÉG

„2020 januárjában jártam először a Magyar Nemzeti Táncgyüttesnél, egyfajta ösztöndíjjal. Ám mivel jött a pandémia, ők is leálltak, csak úgy, mint minden más társulat. Így csak 2020 nyarán szerződtem oda” – avatott be minket Zsófia a két évvel ezelőtti történetekbe.

„Itt valóban minden a néptáncra alapul, de ehhez hozzátartozik egy bizonyos típusú előadóművészet is. Ez mégsem modern tánc, de valami új formája a régről ismert néptáncnak.” Mesterei, Zsuráfszky Zoltán és Zsuráfszky Vincze Zsuzsanna, akikkel minden darabon együtt dolgoznak, és akik törekednek arra, hogy kihozzák a táncosokból a maximumot.

A TELJESSÉG

Zsófi számára az együttes egy második család funkcióját látja el: minden nehéz helyzetben átsegítik egymást, mindent tudnak a másiktól. Bárkihez fordulhat, mindig megértésre talál. „Én ezt nem tudom munkaként felfogni, mert azon kevesek egyike vagyok, aki azt csinálja hivatásaként, amit a legjobban szeret.”

„Számomra a tánc bizonyos önkifejezés. Néha akkor tudok a legboldogabb lenni, ha táncolok” – mondta Zsófi. A fáradtságos próbák végén gyakran elfogja a katarzisélmény. „Ezért érdemes csinálni. Számomra ez ad egy hatalmas boldogságfaktort.”

(Bodor Julcsi)

SZÉLL DORINA: A PRÓBÁRA TARTÓ BUSZÚTON KOREOGRAFÁLJA AZ AZNAPI TÁNCOT

SZÉLL DORINA TIZENKÉT ÉVE TÁNCOL ÉS MÁR ÖTÖDIK ÉVE TANÍT, KÉSZÍT KOREOGRÁFIÁKAT A FREESTYLE DANCE FACTORY TÁNCISKOLÁNÁL, ÉS MÉG MINDIG CSAK TIZENNYOLC ÉVES. SZÁMOS RANGOS ELISMERÉST SZERZETT MÁR TÁNCOSKÉNT, TÖBBSZÖRÖS VILÁG- ÉS EURÓPA-BAJNOK CSAPATBAN, ILLETVE HÁROMSZOROS CÍMVÉDŐK A SUPABEAT NEVŰ FORMÁCIÓVAL A HHI-N, A LEGNEVESEBB HAZAI VERSENYEN. MÉGIS ÚGY ÉRZI, HOGY KISEBB CSODÁNAK KÉNE TÖRTÉNNIE AHHOZ, HOGY FELNÖTTKÉNT HIVATÁSOS TÁNCOS LEGYEN.

Dorina bevallása szerint szinte véletlenszerűen kezdett táncolni, miután szülei beiratták az iskolájában tartott táncórákra, amikre nővére is szívesen járt. „Már első koromban kiderült az, hogy én ezt szeretem csinálni, és hogy érzésem is van hozzá.”

A hirtelen jött sikerélményen felbuzdulva hamar versenyezni kezdett, és jó eredményeket is értek el a csapatával. Úgy érezte már az első perctől fogva, hogy jó helyen van.

Nagyon szerteágázó, hogy egy táncosnak milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie ahhoz, hogy a profik között is kiemelkedő tudjon lenni. Dorina a világ- és Európa-bajnoki győzelmei alatt azt tapasztalta, hogy pusztán a tehetség nem elég. „Az, hogy tanulékony legyen az ember és gyakoroljon, az fontosabb. Ez tényleg olyan, mint a matek: ha sok feladatot megcsinálsz, akkor tudni fogod.”

Érdemes több tanártól tanulni, mindent magadba szívni, amit csak lehet. Dorinának volt már lehetősége híres külföldi táncosokkal is együtt dolgozni workshopok, utazások alkalmával, például JoJo Gomezzel vagy a Royal Familyvel. Mégis úgy érzi, hogy a magyarországi tanárai keltettek benne mélyebb hatást. Első versenycsapatának a tanárára, Lakatos Loretára különösen felnéz, ő tanította meg Dorinát arra, hogy hogyan kell előadni és hogyan lehet önmaga a színpadon – úgy érzi, ezek a képességek emelhetik a táncost a nagyobb magasságokba.

Inkább táncosként, mint koreográfusként tekint magára, pedig már ötödik éve csinálja az utóbbit is a Freestyle Dance Factorynál

és vendégtanárként más iskolákban is. Ez viszont nem jelenti azt, hogy felkészületlennek érezné magát, hiába fordul elő sokszor, hogy a buszút alatt találja ki, hogy mit tanítson aznap. „Már fel tudtam szedni annyi tapasztalatot a táncos tanulmányaim alatt, hogy legyenek olyan önálló gondolataim, amik jellemeznek engem” – úgy érzi, hogy nem csak a saját hangját találta meg, hanem azt a módszert is, amivel a tanítványainak is értéket tud átadni.

„Az első és legfontosabb, hogy akinek készült, az odáig legyen érte, élvezze csinálni” – ezt már arról mondta, hogy mit vár egy koreótól. Van, hogy nem tetszik neki, amit kitalált, de ha a táncosoknak igen, akkor az már boldoggá teszi őt.

Mint ahogy a fogorvos rendelési időn kívül is az emberek fogait nézi, abszolút önkéntlenül mozog az is, aki táncos. „Egyfolytában jelen van az életemben a tánc, végigkíséri

minden percemet, ha egy ritmus vagy zene megszólal, akár egy boltban is megmozdulok” – hagyta jóvá az önkéntlen mozdulatok vádját Dorina, aki talán csak azért nem izgett-mozgott beszélgetésünk alatt, mert a táncolási ösztönénél csak a céltudatosság nagyobb benne. Bár kevesen érnek el sikereihez hasonló eredményeket az ő korában, ha nem jön egy nagy lehetőség, akkor nem gondolná, hogy felnőttként is hivatása lenne a tánc.

Kommunikáció- és médiatudományok szakra jelentkezett, hogy műsorvezető, riporter váljék belőle – azaz a szereplés a táncoslet nélkül is maradna az életében. „Az, hogy emberekkel foglalkozok, a saját kreativitásom kell használnom, elkötelezettnek kell lennem, az mind csak épít engem. Ameddig pozitív hatások érnek, addig nem fogom abbahagyni a táncot!”

(Velek Domonkos)

Játékos tanulás a DigiTér Debrecenben

SZÍVESEN TALÁLKOZNÁL EGY HUMANOID ROBOTTAL? BEJÁRNÁD A FÖLDET VAGY LEMERÜLNÉL A TENGER LEGMÉLYÉRE? SZERETNÉD MEGTUDNI, MITŐL IS LEHET „OKOS” EGY OTTHON? TARTS LÉPÉST A XXI. SZÁZADDAL! A DIGITÉRBEN A LEGMODERNEBB TECHNOLOGIÁK SEGÍTSÉGÉVEL ISMERKEDHETSZ MEG AZ ÉLETÜNKET MOSTANRA MÁR TELJESEN ÁTSZÖVŐ DIGITÁLIS VILÁGGAL.

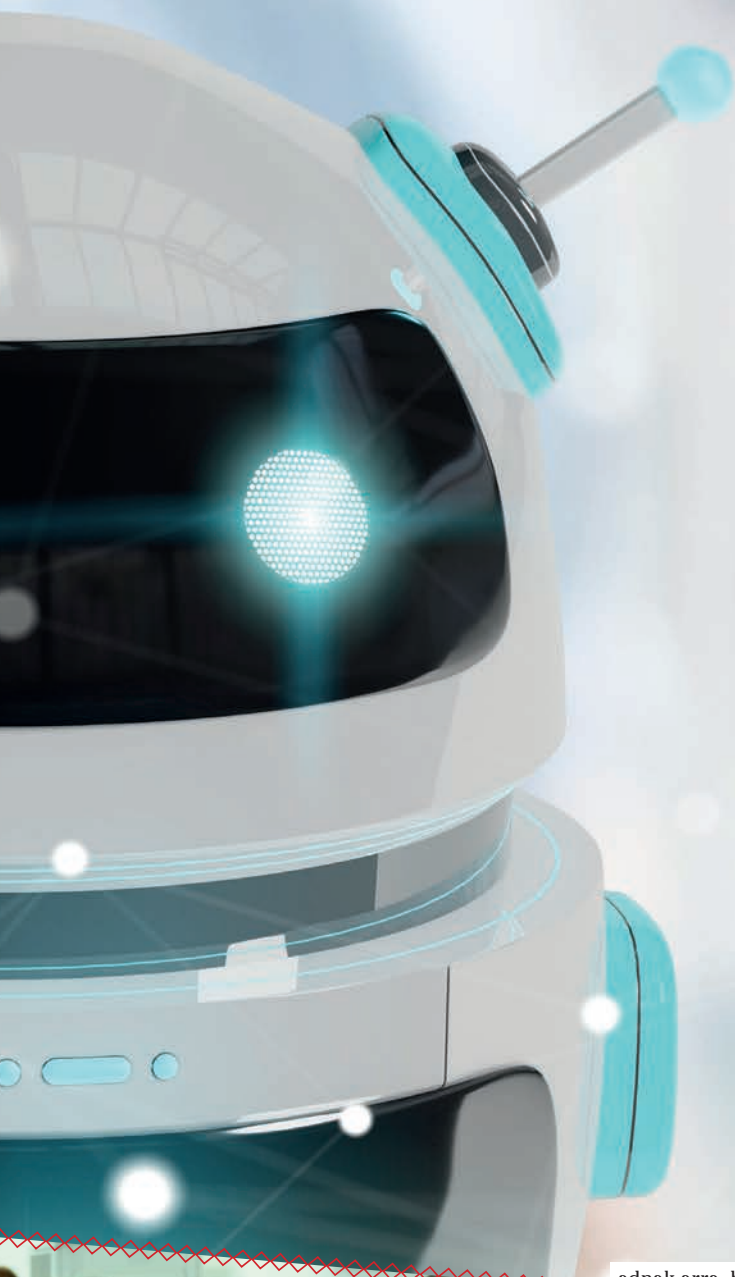
A „Programozd a jövőd!” program keretén belül megvalósult DigiTér Debrecen Digitális Élményközpont ingyenesen vár téged is, hogy játékos és közérthető formában ismerkedhess meg a digitális világ modern eszközeivel.

Az okoseszközök használata ma már szinte természetes velejárója az életünknek az ébredés pillanatától egészen az alvásig, és még az után is. Azért, hogy lépést tudj tartani ezzel a fejlődéssel, a 21. századi képességek fejlesztésére már egészen fiatalokban érdemes gondolni. A „Programozd a jövőd!” projekt célja, hogy felkeltse a diákok érdeklődését az informatikai pálya iránt, és hogy már egészen korán kialakuljon bennük egy magabiztos digitális készség.

A debreceni digitális élményközpont kiállítóterében többféle robot és robotkar, 3D nyomtató, a virtuális és kiterjesztett valóság sokszínű eszközei várják a látogatókat. Emellett megtudhatják például azt is, hogyan irányítható akár távolról, az interneten keresztül is egy okosotthon hűtő- és fűtőrendszere, a garázsajtó, az ablakredőny, a különböző háztartási gépek vagy a biztonsági rendszer, de láthatnak üzemelés közben okosporszívót, okosvilágítást és okoskávéfőzőt is. Az élményközpont célja, hogy az iskoláskorú fiatalok játékos, szórakoztató és kreatív módon

ismerjék meg és próbálják ki a legújabb infokommunikációs és digitális eszközöket, valamint felkeltse a diákok érdeklődését a digitális tudáson alapuló, informatikai pályák iránt. A digitális kompetenciák megszerzése gyakorlatilag létfontosságú a most felnövekvő generáció számára, akiknek lépést kell tartaniuk a XXI. század kihívásaival.

A DigiTér kiscsoportos foglalkozásain nemcsak a robotok működtetését és irányítását sajátíthatjátok el, de magatok is építhettek olyan robotot, amely lát, hall, mozog, sőt harcol. A fiatalok számára kifejlesztett, speciális robotikakészletek lehetőséget

adnak arra, hogy a diákok szinte játszva ismerkedhessenek meg a mérnöki gondolkodással, valamint a robotépítés és a modern programozás alapjaival. A változatos tematikájú foglalkozások ezenkívül izgalmas feladatokon keresztül vezetnek be a diákokat az elektronika és az áramkörök rejtelmeibe, de készíthettek saját animációs kisfilmet vagy akár 3D-s műalkotásokat is.

várjuk, a szombati családi programokra, valamint a szakköri foglalkozásokra pedig egyénileg lehet regisztrálni a Programozd a jövőd! weboldalon keresztül.

A DigITér a debreceni Agóra Tudományos Élményközpont első szintjén kapott helyet. A digitális központ programjai ingyenesek, de kizárólag előzetes regisztráció – és visszaigazolás – után látogathatók. Keddtől péntekig iskolai csoportok jelentkezését

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KOZUBACK KAMILLA: "ÖNMAGA LEGJOBBA AKAR LENNI

2004-BEN CALGARYBAN SZÜLETETT A MAGYAR NAGYSZÜLŐKKEL RENDELKEZŐ ÉS MAGYAR SZÍNEKBE INDULÓ KOZUBACK KAMILLA SNOWBOARDOS. TÖBB RANGOS AMERIKAI-KANADAI RENDEZÉSŰ IFJÚSÁGI TORNÁN ÁLLT MÁR A DOBOGÓ KÜLÖNBÖZŐ FOKAIN, ÉS AZ EYOFON ARANYÉRMET ÉS EZÜSTÉRMET IS NYERT, ÍGY Ő AZ ELSŐ MAGYAR SNOWBOARDOS, AKI OLIMPIAI JÁTÉKON JUNIORKÉNT BAJNOK LETT. DE NEM ELÉGSZIK MEG ENNYIVEL, A LEGJOBB NŐI VERSENYZŐK KÖZÉ AKAR TARTOZNI, ÉS ERRE A SZAKÉRTŐK SZERINT MINDEN SANSZA IS MEGVAN. DE HOGYAN LEHET A PROFI SPORTOT ÖSSZEEGYEZTETNI AZ ÉLETTEL ÚGY, HOGY VALAKI MÉG CSAK KISKORÚ?

HOGYAN SZERETTÉL BELE A SNOWBOARDOZÁSBA?

Elég sokat sportoltam kiskoromban, gyorskorcsolyáztam és táncoltam is, a snowboardot pedig kilencévesen kezdtem el. Anyukám boardozott, és mivel imádom őt, és felnézek rá, azt akartam én is csinálni, amit ő. Tőle kaptam meg az első deszkámat, és ő tanított meg rengeteg mindenre. Elég hamar rájöttem, hogy menyire élvezem ezt a sportot, ráadásul elég jól is ment. Mire tíz lettem, már kipróbáltam magam parkban, és a következő évben versenyen is indultam otthon Calgaryban. 16 évesen bekerültem a kanadai csapatba, és inentől már egyértelmű volt, hogy maradok ennél a sportnál.

MI VONZ TÉGED ENNYIRE A TÉLI SPORTOKHOZ?

Gyerekkoromban sok sportágat kipróbáltam, tornáztam, gyorskorcsolyáztam, műugrottam, az ír néptáncba is belekóstoltam, 5 évig úztem a versenyszerű úszást és az atlétikát a snowboard mellett is. 4 évesen kezdtem síelni, majd 9 évesen álltam rá snowboardra, és azóta sem léptem le róla. Közé van ennek ahhoz, hogy Kanadában mindenki téli sportol.

MELYIK A SPORTÁGADON BELÜLI KEDVENC MŰFAJOD?

Alapvetően a félcső elkülönül a másik kettőtől, de nálam már a kezdetektől úgy alakult, hogy mind a háromban kipróbáltam magam. A big air és a slopestyle a kedvenceim, de félcsőben versenyezni is jó érzés, igazi szórakozás.

INKÁBB SZÓRAKOZÁSKÉNT FOGOD FEL A VERSENYZÉST, VAGY NAGYON KOMOLYAN VESZED?

Komolyan veszem, szeretnék a világ legjobb női snowboardosai közé tartozni, és példát mutatni a fiatal lányoknak, hogy ez nem fiús sport.

HOGYAN KÉSZÜLSZ FEL A VERSENYEIDRE? HOGYAN ZAJLANAK AZ EDZÉSEK?

Általában naponta 4 órát a pályán vagyunk, fontos, hogy a sérüléseket elkerüljük, bemelegítés, nyújtás, nem úgy megy, hogy csak ugrálunk. Itt is a rutin számít, hogy a gyakorlatokat beleélessük a testünk és az elménk minden porcikájába, hogy a versenyen biztosan tudjuk mutatni. A versenyhelyszínek pályái eltérőek, tehát lehet magasabb,

szélesebb, ott már nem lehet az alapokat gyakorolni, csak ráigazítani a pályára.

HOGYAN KÜZDÖD LE AZT, AMIKOR IZGULSZ EGY NAGYOBB MEGMÉRETETÉS ELŐTT, HOGYAN VISELED A RÁD HELYEZETT ELVÁRÁSOKAT/STRESSZT?

Zenével, és általában édesapán el szokott kísérni a versenyekre, ő a mentális trénerem is. Fegyelmezett vagyok, a lehetőségeket látom mindenben. A célom, hogy abban a helyzetben önmagam legjobbja legyek.

VAN BENNED BELSŐ KÉNYSZER ARRA, HOGY MINDIG TE LEGYÉL A LEGJOBB?

Minden sportolóban van ilyen, de a snowboard közösség nagyon összetartó, egymás sikereinek is örülünk, tanulunk egymástól. Én önmagam legjobbja akarok lenni.

A JÁRVÁNYHELYZET HOGYAN HATOTT A KARRIEREDRE?

Nehezebb volt megszervezni az utazásokat és a versenyeket is.

KOZUBÁCK KAMILLA AZ ELSŐ MAGYAR NŐI SNOWBOARDOS, AKI KIJUTOTT A TÉLI OLIMPIÁRA.

AZ IDŐJÁRÁS MENNYIRE BEFOLYÁSOLJA A TELJESÍTMÉNYEDET?

Nagyon, ha oldalszél van, vagy erős szél, az a legrosszabb. De volt már, hogy mínusz tizenöt fokban versenyeztünk. A pályához se jó, ha túl fagyos, de ha túl olvadás, akkor sem.

KORÁBBAN ÚSZTÁL, ATLETIZÁLTÁL, DE A SNOWBOARD MIATT ABBAHAGYTAD, ÉS JELENLEG NEM IS VÉGEZNÉL MÁS MUNKÁT A SPORTON KÍVÜL, MERT CSAK ARRÁ FÓKUSZÁLSZ. ILYEN FIATALON HOGYAN TALÁLTAD MEG AZ EGYENSÚLYT AZ ISKOLA ÉS A VERSENYZÉS/EDZÉS KÖZÖTT?

A családom támogatásával, segítenek, hogy olyan oktatást kapjak, ami segíti a sport pályafutásomat. Ők és a példaképeim a sportágban adják a legtöbb motivációt nekem. Szeretném, hogy ők legyenek büszkék rám.

MENNYIRE VAGY JELEN SOCIAL MEDIA PLATFORMOKON? TE KEZELED ŐKET?

Fent vagyok, de nem a social média teszi ki az életemet, szeretem a valóságot, inkább a pályán vagyok a többiekkel. Ritkán posztolok, csak akkor, ha fontosnak tartok valamit megmutatni.

VOLT MÁR, HOGY AKÁR POZITÍV, AKÁR NEGATÍV ÉRTELEMEN MÉGÜLÖNBÖZTETEK AZ ISMERTSÉG/SIKEREID MIATT?

Nem, eddig csak szeretettel találok, és ez jól esik.

HOGYHOGY KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRKÉNT VÉGÜL MAGYAR SZÍNEKBEN INDULTÁL?

Kilencéves voltam, amikor a nagypapám elhunyt, akkor kezdtem el a snowboardozni, így már nem érhettem meg, hogy lásson versenyezni. Ráadásul a Magyarországon élő idős nagymamát és a családomat nem láttam már két éve a járvány miatt. Nehéz ez az időszak számomra, hiszen nagyon szeretem őket, és hiányoznak. Ezért arra gondoltam, ha magyar színekben versenyeznék, az egy gesztus lenne feléjük, amivel kifejezem a szeretetemet.

HA DÖNTENED KÉNE ARRÓL, HOGY KANADÁBAN VAGY MAGYARORSZÁGON LAKJ ÉLETED HÁTRALEVŐ RÉSZÉBEN, AKKOR MELYIK ORSZÁGOT VÁLASZTANÁD?

Kanadában jártam iskolába, ott él a családom, de Magyarországot is szeretem a

nagyszüleim miatt. Szerencsére sosem kérte senki, hogy választanom kelljen, szeretem, hogy mindenhol élhetek a világban.

VOLT MÁR OLYAN, HOGY SÚLYOSABBAN MEGSÉRÜLTÉL? NEM TART VISSZA ENNEK A VESZÉLYE?

Voltak sérüléseim, ez egy ilyen sport, sőt, minden sportban benne van a sérülés, hiszen a versenysportolók extra terhelésnek teszik ki a testüket. De fiatal vagyok, gyorsan regenerálódom, addig csinálom, amíg csak tudom.

MI A LEGNAGYOBB FÉLELMED?

Nincs ilyen, nem gondolok bele, csak csinálom a dolgaimat.

(Erdélyi Báborka, Velek Domonkos)

Űrtechnológia és éghajlatváltozás Galaxis útikalauz klímavédőknek

AZ ŰRTECHNOLÓGIA ÉS ÉGHAJLATVÁLTOZÁS KAPCSÁN OLYAN KÉRDÉSEKET FESZEGETETT A MATHIAS CORVINUS COLLEGIUM KLÍMAPOLITIKAI INTÉZETE ŰRINNOVÁCIÓS KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉSÉN, MINT PÉLDÁUL HOGY HOZZÁ TUD-E JÁRULNI AZ ŰRKUTATÁS A GLOBÁLIS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁK MEGOLDÁSÁHOZ? JELENTHET-E MEGOLDÁST A MARS TERRAFORMÁLÁSA? MEKKORA PROBLÉMÁT JELENT A SZÁMTALAN ŰRESZKÖZ ÉS ŰRSZEMÉT?

A beszélgetésen részt vett Dr. Ferencz Orsolya űrutasért felelős miniszteri biztos, az ELTE Földrajz- és Földtudományi Intézet űrutas csoportjának tudományos főmunkatársa; Dr. Cséfalvay Zoltán, az MCC Közgazdasági Iskola Technológiai Jövők Műhelyének vezetője, egyetemi tanár, az OECD magyar állandó képviselőjének korábbi vezetője, az UNESCO nagykövete; és Dr. Sárhegyi István űrutas, egyetemi oktató, a Remred Technológiai Kft. űripari vállalat tulajdonosa.

MAGYARORSZÁG ÉS AZ ŰRKUTATÁS

„Magyarországon több mint 75 évre nyúlik vissza az űrutas és űrtevékenység, komoly múltja és jelene van a szektorban, azonban ismertsége méltatlanul alacsony volt, pedig az évszázad egyik legfontosabb iparága. Emiatt a magyar kormány 2018-tól komoly hangsúlyt fektetett rá, és a Külgazdasági és Külügyminisztériumhoz rendelte” – mondta Dr. Ferencz Orsolya.

Különbséget kell tenni az űrutas és az űrtevékenység között. Kicsit leegyszerűsítve: az űrutas a világűr, a Naprendszer, a világegyetem felfedezésével és megértésével foglalkozik, az űrtevékenység pedig a piaci folyamatokról szól.

A kerekasztal-beszélgetés során egyetértettek a beszélgetőpartnerek abban, hogy aki nem fektet pénzt, tudást és innovációt az űrutasba, az le fog maradni a többiekkel a jövőben, épp ezért dicséretes az, hogy Magyarország felismerte ennek lehetőségét időben, és elindította Magyarország Űrstratégiáját. Néhány év múlva ismét eljuthat a világűrbe egy magyar kutatóűrhajós. A Budapesti Műszaki Egyetem (BME) a misszió keretében hamarosan elindítja az űrmérnök mesterszakját,

ahol a jövő űrutasait, űrmérnökeit és leendő asztronautákat szeretnék képezni.

Dr. Cséfalvay Zoltán kiegészítette azzal, hogy „A globális versenyfutás nemcsak azért van, hogy ki tud valamit fellőni és megfejteni valamit a Föld történelméről és klímáról, vagy bármely tudományos eredményt elérni, hanem mindennek komoly katonai és biztonságpolitikai vonzatai vannak. Ezért ez egy logikus stratégia Magyarország részéről, hogy próbál jelen lenni az iparágban.”

HOZZÁ TUD-E JÁRULNI AZ ŰRKUTATÁS A GLOBÁLIS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁK MEGOLDÁSÁHOZ, ÉS HA IGEN, MIKÉNT?

„Nem is tudnánk, hogy van olyan, hogy klímaváltozás, ha nem volna űrutas. Mindaz a tudás és információ adathalmaz, amit a klímodellek használnak, és amiből a Föld globális működésére következtetni tudunk, beleértve a nagy légköri, tengeri áramlásoknak viselkedését, az az elmúlt 50 év terméke” – emelte ki Dr. Ferencz Orsolya. Majd így folytatta: „Nagyon sok olyan kulcsfont van például az űrtevékenységben, amit a földi problémák megoldásában

hasznosítani lehet. Az Apolló programban mutatkozott be a hidrogén, mint nagyszerű hajtóanyag. A hidrogén égetése oxigénnel vizet állít elő, tehát jobb ötlet a benzinnél.”

Dr. Sárhegyi István – űrutas kiegészítésként hozzátette: „A Föld megmentése kérdésre az a válasz, hogy mi nem a B-tervet készítjük elő, vagyis, hogy a Marsot miként tudjuk terraformálni, hanem a valós űrutas arról szól, hogy az A-terv egyáltalán megvalósítható legyen, magyarul, hogy a Földet megmentjük. Mert űrutas nélkül esélyünk sincs rá. Ez a klímakritikusokhoz egy érv arra, hogy miért fontos, hogy egy állam, vagy egy befektető foglalkozzon ezzel a kérdéssel. A hélium 3 izotóp például egy fontos érv.”

DE MI AZ A HÉLIUM-3 IZOTÓP ÉS HOGYAN SEGÍTENÉ RAJTUNK?

A hélium-3 a héliumatom egyik izotópjá. Az a hélium, amit a lufikba töltünk, lényegében kizárólag két protont, két neutronot és az atommag körül két elektront tartalmazó atomokból

áll, a hélium-3-ból viszont az egyik neutron hiányzik. Az egyik leggyakoribb téma a Hold meghódítása kapcsán, hogy az ott található hélium-3 meglehetősen hosszú időre megoldhatná a Föld energiagondjait, mivel ez az egyetlen ismert izotóp a világegyetemben a közöséges hidrogénatomon kívül, ami úgy tud stabil lenni, hogy az atommagjában több proton van, mint neutron.

Tehát a hélium-3 nem radioaktív, és a fúziókor protonok képződnek, amelyek pozitív töltésük folytán könnyen kordában tarthatók elektromágneses mező segítségével. Sőt, a töltés miatt az energia közvetlenül is kinyerhető lenne a rendszerből, és nem kéne az atomreaktorokban használt gőzfejlesztést és turbinameghajtást közbeiktatni, ami pedig növelné a hatékonyságát.

JELENTHET-E MEGOLDÁST A GLOBÁLIS FÖLDI PROBLÉMÁKRA A MARS TERRAFORMÁLÁSA?

A **terraformálás** annyit jelent, hogy a technológia segítségével egy bolygót ténylegesen

lakhatóvá teszünk, hogy ne csak védett bázisok belsejében legyen élhető, hanem a szabad ég alatt is. Ehhez először ismét csak szükségünk van légkörre. Azonban a tudomány jelenlegi állása alapján ez még nem megvalósítható.

„Ahogy most látjuk, és amit tudunk, az alapján a Mars nem terraformálható, mivel nincs mágneses pajzsa, érdemben nincs olyan technológiánk, amivel létre tudnánk hozni. A Holdon tudunk „játszadozni”, amikor a sugárzást teszteljük, de az sem lesz triviális, mivel a Holdat is el tudja találni akkora sugárzás, ami elpusztítja a felszínen lévő emberi életet. Ezek nem

barátságos világok, és nem is tudjuk, mekkora szerencsénk van, hogy a Földön élhetünk” – magyarázta Dr. Ferencz Orsolya.

Bár a Mars légköre több mint 95%-a szén-dioxid, nagyon vékony, így az üvegházhatás közel sem elég erős egy számunkra kellemes átlaghőmérséklet kialakításához. Mivel a Mars másfélszer olyan messze van a Naptól, mint a Föld, ezért mínusz 62°C az átlaghőmérséklet (szemben a Föld +15-16 Celsius-fokával), és több mint száz Celsius fokos a napi hőingás.

A Mars az egyetlen olyan bolygó, ahol a jelenlegi vizsgálatok alapján **víz található, de csak a felszín alatt**. Bár néhány milliárd éve még vízfolyamok tarkíthatták a felszínét, az ősi víz egy része beszivárgott és jelenleg be van zárva a kőzetekbe, egy része pedig elszökött a világűrbe. Így a Mars még mindig egy számunkra élhetetlen sivatag.

MEKKORA PROBLÉMÁT JELENT A SZÁMTALAN ŰRESZKÖZ ÉS ŰRSZEMÉT?

Általános értelemben fogalmazva, űrszemétnek nevezik mindazokat a világűrben keringő, lebegő mesterséges eredetű tárgyakat, amelyeknek már nincs semmiféle hasznuk. A Föld körül keringő űrszemét főképp a 800-1200 km közötti magasságban veszélyes az űrhajókra és a repülőgépekre, az űrállomásokra, továbbá a különféle műholdakra.

Különösen veszélyesek az apró, 5-10 cm-es darabok, mert azokat a radar sem jelzi, és ezért nem kerülhetők el.

Dr. Ferencz Orsolya szerint ez egy óriási probléma és jogilag is alulszabályozott. Ezt azzal indokolta, hogy a földközeli pálya egy véges erőforrás, amit mindenki használni szeretne. Azonban például amikor Elon Musk 42 ezer kisműholdat lőtt fel, hogy saját globális lefedettségű internetet szolgáltatasson, és amire engedélyt is kapott az Amerikai Légügyi Hatóságtól, felmerült a kérdés, hogy mi van akkor, ha más országok is szeretnék műholdat üzemeltetni ezeken a területeken. Másik példaként azt az esetet hozta, amikor Oroszország szétlőtte az egyik űrállomását, csakhogy annak a törmeléke az ütközési pontban kering más űrállomással, így gyakran kell evakuálási parancsot kiadni az ott tartózkodó asztronautáknak.

Dr. Sárhegyi István űrjogász ezzel szemben azt mondta, az űrszemét önmagában nagyon értékes, mivel nyersanyagként újra felhasználható, ezért mindenki üzleti érdeke az, hogy ez a probléma megoldódjon.

(Bihari Bernadett Luca)

Hétköznapi mérgeink

EGY 2003-AS FELMÉRÉS SZERINT AZ EURÓPAI LAKOSSÁG 93 SZÁZALÉKA ÚGY VÉLI, A VEGYI ANYAGOK HATÁSSAL VANNAK AZ EGÉSZSÉGÜNKRE. ÍGY IGAZ: A VEGYSZEREK HATNAK, RÁADÁSUL TÖBBSÉGÜKRŐL AZT SEM TUDJUK PONTOSAN, HOGY HOGYAN.

Becslések szerint a szennyező anyagok 10 százaléka a levegővel, 20 százaléka a vízzel és a maradék 70 százalék az évenként elfogyasztott több mint fél tonna élelmiszerrel jut a szervezetünkbe. Az Európai Nők a Közös Jövőért szervezet felmérése szerint egy átlagos európai emberben körülbelül 300 féle mesterséges vegyi anyag található. A vérből kimutathatók például égésgátló anyagok, növényvédőszeres és műanyaglágyító szeres is. Ezek a vegyi anyagok bekerülnek a Föld ökoszisztémájába, ezért manapság kevés olyan élőlény van a Földön, amely nem lenne kitéve a vegyszerek hatásainak. Gondolnánk, hogy évente több száz otthon tartott madarat ölnek meg a teflonedényekből kikerülő részecskék? Meglepő módon még a sarkvidéki állatok testében is rendkívül sok káros anyag halmozódott fel. Egyes újabb kifejlesztett vegyi anyagok, melyek veszélyesek lehetnek az immunrendszerre és gátolhatják az idegrendszer fejlődését, kezdenek beépülni a sarki táplálékláncba is. Az immunrendszerünk képtelen mit kezdeni a korábban sosem létezett vegyületek tízezeivel, ráadásul számtalan, korábban ártalmatlannak hitt anyagról derült ki, hogy hosszútávon egészségkárosító hatása van. Jól tesszük tehát, ha a mindennapok során odafigyelünk a körülöttünk lévő mesterséges vegyi anyagokra, és igyekszünk elkerülni a velük való érintkezést.

MILYEN POTENCIÁLISAN VESZÉLYES VEGYSZEREK TALÁLHATÓK EGY ÁTLAGOS HÁZTARTÁSBAN?

Mérgező, környezetszennyező vegyi anyagok otthonunk színe bármely szegletében előfordulhatnak. Nem megfelelő tárolás vagy felhasználás esetén súlyos és akár életveszélyes egészségügyi problémákat okozhatnak. Sok esetben a folyamatos kitettség, kisdózisú, de állandó jelenlétük vezet felhalmozódás okozta krónikus tünetekhez.

VEGYSZEREK A FÜRDOSZOBÁBAN

MOSÓSZEREK

Ezek a termékek gyakran enzimeket tartalmaznak (ezt a címkén „kationos”, „anionos” vagy „nem ionos” megnevezéssel találjuk) a foltok és a szennyeződések eltávolítása érdekében. A kationos (pozitív ionokat tartalmazó) tisztítószeres a legmérgezőbbek: lenyelés után emélgést, hányást, sokkot, görcsöket okozhatnak. A „nem ionos” tisztítószeres kevésbé mérgezőek, de irritálhatják a bőrt és a szemet. Különösen a babaholmik és a gyerekruhák mosásánál legyünk körültekintőek. Mosószereket helyett próbáljuk ki a mosódiót, az illatmentes mosószappanforgácsot, illetve a mosószódát. Sok esetben pusztán a forró vizes mosás (legalább 60 Celsius-fok) is elegendő lehet, mindenféle adalékanyag nélkül.

TEXTILÖBLÍTŐ

Az öblítők kationos felületaktív anyagok és víz emulziójából állnak, de tartalmaznak még optikai fehérítőt, fixálót, illatanyagokat, színezékeket is. A textilöblítőt, vízlágyítót is érdemes elhagyni: a mesterséges illatanyagok cseppet sem hasznosak, csak a reklámok sulykolják belénk, hogy ez kellemes és friss érzés. Textilöblítő helyett használjunk a mosógépben fél deci víz, fél deci 10%-os ecet keverékét, esetleg illatosítsa pár csepp illóolajjal. Ha lehet, teregessünk napsütésben. Sokkal frissebb illata lesz így a ruháknak, sőt a napsugárzás természetes fertőtlenítő hatása is.

FOGKRÉM

A fogkrémek nagy része Na-fluoridot tartalmaz. Ez a vegyi anyag nagy mennyiségben irritáló hatású, elképzelhető, hogy mérgező, károsítja az ideg- és az emésztőrendszert. Keressünk alacsony Na-fluorid tartalmú, triklózanmentes fogkrémeket!

ÁLTALÁNOS TISZTÍTÓSZERES

Számos „univerzális” tisztítószer létezik a piacon, ezek a legnépszerűbb vegyszerek a háztartásban. Általában felületaktív anyagokat, zsírolót és fertőtlenítőszereseket tartalmaznak. Számos más vegyi anyag is lehet bennük, például lehet ammóniavegyületek, glikol-éteres, nátrium-hipoklorit (hipó), esetleg trinátrium-foszfát (trisó), illetve illatanyagok, ftalátok is. A felhasznált összetevőktől függően az univerzális tisztítószeres irritálhatja a bőrt, a szemet, az orrot és a torkot. Ha univerzális tisztítószerrel dolgozunk, mindig viseljünk gumikesztyűt a bőr védelme érdekében. Ezenkívül érdemes szellőztetni is. Általános tisztítószer helyett érdemes kipróbálni egyéb környezetbarát anyagokat, mint a szódabikarbóna, a mosószóda vagy az ecetsav.

ABLAK- ÉS ÜVEGTISZTÍTÓK

Az ablaktisztító, üvegtisztító készítmények alapvető összetevői az ammónia és az izopropanol. Jó mosóhatású felületaktív anyagot, az üveg száradását gyorsító komponenst (pl. izo-propilalkoholt) és vizet tartalmaznak. Ezek a termékek irritálhatják a szemet, a bőrt, az orrot és a torkot. Lenyelés esetén álmodást, szédülést okozhatnak.

VEGYSZEREK A KONYHABAN

MOSOGATÓSZEREK

A gépi és a kézi mosogatószer a leggyakoribb háztartási vegyszerek közé tartoznak. Összetevőik többek közt a vízlágyító foszfátok, a felületaktív anyagok (tenzidok), és adnak hozzájuk illatanyagokat is. A gépi mosogatószerokről tudjuk, hogy bőrirritációt okoznak, és lenyelve mérgezőek lehetnek. Ha hozzájuk érünk, mindig mossunk kezet. Léteznek „kézkímélő” mosogatószer, ám legyünk őszinték: ha azt várjuk, hogy a zsíros edényt csillogóra elmosogassa a vegyszer, akkor a kezünk bőrének természetes zsírrétegére is hatással van. **Mosogatószer helyett** mosószóda, citromlé, szódobikarbóna használható. És vegyünk fel többször használatos gumikesztyűt!

LEFOLYÓTISZTÍTÓK, DUGULÁSOLDÓ VEGYSZEREK

Fő alkotóelemük a kénsav, mely marási sérüléseket okozhat a bőrön és a szemén. Ezek a vegyszerek, gélek, kristályok veszélyes gőzöket, gázokat fejlesztenek, így soha ne hajoljunk fölējük, gumikesztyűben dolgozzunk, és mindig alaposan szellőztessünk. **Természetes alternatíva:** először is előzzük meg a dugulást, ez a legolcsóbb! Minden lefolyóban legyen üríthető, tisztítható szűrőkosár. Soha ne öntsünk olajos, zsíros, darabos anyagot a csatornába, még a vécébe sem. Ha bekövetkezik a baj, legyen otthon mechanikai eszköz, pumpa, illetve kézi csőspirál. Néha segít a nagynyomású vizes mosó, illetve egy nagy fazék zubogóan forró ecetes víz lefolyóba öntése is.

VEGYSZEREK A NAPPALIBAN

SZŐNYEG- ÉS KÁRPITTISZTÍTÓK

Ezek a tisztítószer tartalmazhatnak perklóretilént (vegytisztításban használható), naftalint, ammónium-hidroxidot és ftalátokat is. Az ezekből a termékekből származó kipárolgás májkárosodást, szédülést, álmoságot, émelygést, étvágytalanságot és tudati zavart okozhatnak. **A vegytisztítás alternatívája:** A „kizárólag vegyileg tisztítható” felirattal ellátott szőnyegeket, függönyöket, takarókat és ruhákat kémiai oldószer helyett vízbázisú technológiát használó tisztítóba vigyük.

BÚTORFÉNYEK

A bútorpótlók tartalmazhatnak hígítószereket és cédrusolajat. A bútorfény jellemzően a

következő anyagok közül egyet vagy többet tartalmaz: ammónia, benzin, nitrobenzol, fenol. Ezek a vegyszerek irritálhatják a bőrt, a szemet, a torkot, a tüdőt és a légcsövet. Keressünk természetes olajokat, viaszokat tartalmazó, folyékony vagy paszta állagú szereket, és mindenképpen kerüljük az aeroszolos termékeket.

LÉGFRISZÍTŐK, SZOBAILLATOSÍTÓK

A légfriessítők formaldehidet, kőolajdesztillátumokat, p-diklór-benzolt és aeroszol-hajtóanyagokat, mesterséges illóanyagokat és ftalátot is tartalmaznak. cseppet sem környezetbarát megoldások, használatuk felesleges és káros. A ftalátok egészségügyi kockázatot jelentenek: endokrin-mirigyműködési zavarokat is okozhatnak, sőt a termékenységét is negatívan befolyásolhatják. Természetes megoldás az eredeti növényi illóolajok párolgatása, illetve a rendszeres és alapos szellőztetés.

SZOBANÖVÉNYEK

A vágott virágok nagy részét üvegházakban termesztik, igen sok növényvédő szer felhasználásával. A növényről könnyen a kezünkre kerülhetnek az egészségkárosító permetszerek. A vágott virágok megfogása után mossunk kezet! Saját szaporítású cserepes növényeket ajándékozzunk! Egyes szobanövények kedvező hatásúak a szoba levegőjére, hiszen képesek a szervezetre káros szerves illékony anyagokat megkötni.

KISÁLLATAINK BOLHA- ÉS KULLANCS ELLENI SZEREI

A kutyák és cicák számára készült bolhacseppek közül sok olyan van, amely növényvédő szereket tartalmaz: imidakloprid, fipronil, piretrinek, permetrin és metoprén vegyületeket. Ezek a vegyi anyagok mérgek, így nagyobb mennyiségben fejfájást, szédülést, görcsöket és émelygést okozhatnak. **Biztonsági típusok:** Ha ezeket a cseppenthető termékeket kutyánkra vagy macskánkra használjuk, ügyeljünk arra, hogy ne simogassuk őket legalább 24 órán keresztül. Ha mégis megsimogattuk – illetve a felvitel után – bő szappanos vízzel mossunk kezet. A felsorolt vegyszerek nem csupán károsak lehetnek szervezetünkre, de rengeteg hulladékkal is járnak, ugyanis nem gyűjthetők szelektíven, így csomagolásuk sem újrahasznosítható.

(Bihari Bernadett Luca)

eszméletvesztést vagy halált okozhatnak. Nagymamánk módszere ma is jól működik, egy kis ecetes, mosószódás vízzel ragyogó fényesre lehet tisztítani minden üveget. Használjunk gumis lezuhót és mikroszálas, nem szőszölő tisztítókendőt, de az újságpapír vagy selyempapír is kiváló erre a célra.

VÉCÉTISZTÍTÓK

A vécétisztító szerek vízkőoldásra és fertőtlenítésre nátrium-hipokloritot vagy sósavat vagy fehérítőt tartalmaznak. Erősen mérgező formaldehidet, fenolt, krezolt stb. is találunk az összetevők között, valamint színező és illatanyagokat. A legtöbb vécétisztító maró hatású, nagyon irritálja a szemet és a bőrt.

MEGTÉVESZTŐ REKLÁMOK, AKCIÓK – A GREEN WASHING

Siklósi Máté

A REKLÁMOK, AKCIÓK VARÁZSLATOS VILÁGA MÖGÖTT KOMOLY JOGI HÁTTÉR IS ÁLL. HASZNOS TUDNUNK, HOGY MIKNEK DÖLÜNK BE NÉHA, MILYEN TÖBBLETTARTALMAK ÁLLNAK EGY-EGY JÓ FOGÁSON TÚL. ERRŐL BESZÉLGETTÜNK SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐVEL.

MI SZÁMÍT MEGTÉVESZTŐ REKLÁMNAK?

A megtévesztés nem csak reklám lehet, mert nem kell ahhoz egy gazdasági reklám, hogy megtévezzünk valakit. Például az is annak számít, ha a honlapunkon közzéteszünk egy megtévesztő állítást (például azt állítjuk, hogy nálunk kapható a legolcsóbb laptop, miközben ezt nem tudjuk igazolni), hogy az értékesítéskor egy manipulált információval bírunk rá valakit arra, hogy szerződjön. Ez nem feltétlenül reklám, de megtévesztés.

MIKET LEHET TENNI EZ ELLEN?

A megtévesztésnek 2008 óta van a magyar jogban egy erős jogszabályi háttere. Ez az úgynevezett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló törvény, ami azt mondja ki, hogy egy kereskedelmi gyakorlat nem lehet tisztességtelen, azaz nem lehet megtévesztő és nem helyezhet pszichés nyomást a vásárlóra. Tehát csak korrektül, csak visszafogottan és normális emberi kommunikációnak megfelelően kerülhet sor az értékesítésekre – például egy terméken az árcímke legyen valós tartalommal, láthatóan kihelyezve. Ha az olvashatatlanul kicsi, vagy félreérthető ár vagy szöveg van rajta, az egyszerűen tisztességtelen, megtévesztő lesz.

TEHÁT ENNEK VAN EGY JOGI HÁTTERE.

Igen. A jogszabályi háttér úgy néz ki, hogy az számít megtévesztőnek, amikor valaki tudáshiányból vagy direkt tisztességtelenül, tehát a normális hétköznapi erkölcsöt nem figyelembe véve nyújt egy olyan információt a fogyasztónak, természetes személynek, amely őt megtévesztve ráveszi egy adott üzleti döntés meghozatalára. Például, amikor ki van írva egy termékre, hogy húszezer helyett ma csak kétezer forint, miközben igazából nemcsak ma kerül ennyibe, és sosem adták el húszezerért. Ez nem képzettségi kérdés, hanem egyértelműen a józan erkölcsöt figyelmen kívül hagyó átverés. A fogyasztó elcsábul a hatalmas és a kizárólag ma érvényesíthető akció miatt, meghozza a döntést: megveszi az olcsónak gondolt árut.

Egy másik példa, amikor valaki kiírja, hogy a boltja 8-tól 20-ig van nyitva, és feltünteti, hogy panaszokat és minőségkérdéseket csak déltől kettőig fogad. A jogszabályok alapján a panasztétel alapvető jog, és egy vállalkozás kifejezetten rosszhiszeműen jár el az ügyfelekkel szemben, amennyiben a teljes nyitvatartási idejéből csak egy nagyon-nagyon kicsi szegmensben teszi lehetővé a panaszok vagy a minőségi kifogások nyújtását, ezzel korlátozza a panasztételi jogát.

EZZEL MEGSÉRT EGY JOGSZABÁLYT, ÉS HA JÓL ÉRTEM, MEG IS TÉVESZTI A VÁSÁRLÓT.

Míg a jogszabály egy alapvetően minden körre kiterjedő panaszkezelési lehetőséget ír elő, a bolttulajdonos ezt felülírva korlátozza és befolyásolja a fogyasztó jogait, hiszen így el kell döntenie, hogy déltől kettőig tud-e panaszt tenni vagy sem. És ha déltől kettőig nem ér rá, akkor nem fog panaszt tenni. Tehát a nyomást gyakorolva érik el, hogy ne tegyen panaszt – ne hozza meg a panasztétellel kapcsolatos ügyleti döntését. A tájékoztatás pedig ellentmond a panasztételi jogi alapelveivel.

Harmadik példa, amikor egy cég rosszul ismeri a jogszabályokat. Minden egyes webshop esetében 14 napos elállási jog áll fenn. Ezt ismerjük, megvesszük a virágládát, a telefont és a ruházati terméket, és ha nem tetszik, 14 nap múlva visszavihetjük. Hogyha ezt egy üzlet tájékoztatásból vagy szándékosan úgy gondolja, hogy „hát azért ez felháborító”, és azt mondja, hogy a nála vásárolt termékeket csak két napig lehet visszahozni – ezt kiírja, így tájékoztatja a fogyasztókat – akkor ez megint

csak egy megtévesztés, és egy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat. A szakmai gondosság elvét sérti meg, vagyis nem ismeri kellőképpen jól a jogszabályokat, és ezáltal a fogyasztók egy részét megtéveszti abban, hogy most elhetnek-e az elállási jogukkal vagy sem.

A VÁLLALKOZÁSOK GYAKRAN ÁLLÍTANAK SAJÁT MAGUKRÓL VALÓTLAN DOLGOKAT. EZZEL MI A HELYZET?

Ilyen például, amikor egy cég azt állítja magáról, hogy ő a legnagyobb vagy ő volt a legelső ezen a piacon, ő a piacvezető vagy kizárólag ő értékesíti az adott terméket. A hatóságok úgy járnak el ilyenkor, hogy egy bizonyítási eljárásra kötelezik az érintettet. Ha belegondolunk, bizonyítani azt, hogy egy terméket csak én árulok, nem olyan könnyű. Csak akkor lehet közzétenni ezt az állítást, amennyiben igazolni tudja, hogy ténylegesen, mindenre kiterjedően, kivétel nélkül igaz.

A cégekkel szembeni piacelsőségi vagy piacvezetői állítások azért megtévesztőek az

esetek nagy többségében – ha megnézzük, ma már nagyon kevés cég van, aki reklámban ilyen állításokat tesz közzé –, mert az, hogy valaki mondjuk 2019-ben a legnagyobb árbevétellel rendelkezett egy adott piacon, az még nem jelenti azt, hogy ő a legnagyobb 2020-ban és 2021-ben is.

FIGYELEM FELKELTŐ NEVEKET HASZNÁLNAK? A GREEN PASSING-NÉL IS HASONLÓ TÖRTÉNIK.

Igen, például egészen kis cégek, krónikus betegséggel rendelkező emberek számára, így például rákbetegeknek, mozgásszervi betegséggel bírónak, jellemzően idős korban fellépő természetes problémákra adott termékeket árulnak, és ezeket megtévesztő állításokkal adják el. Ilyenek például, amikor gyógyhatású termékként árulnak egy olyan árut, ami jellemzően inkább vitamin vagy nyomelem, a hétköznapi egészséges élethez szükséges. Termékeket nem lehet gyógyhatású tulajdonsággal reklámozni, hogyha a gyógyhatást klinikai kísérletekkel nem tudjuk bebizonyítani. „Csodaszer a térdfájdalmakra”, „ettől elmúlik a fejfájás”, „az alacsony vérnyomás biztos eszköze” – ezeket az állításokat csak akkor írhatjuk ki, ha klinikai kísérletekkel igazoljuk azok valódiságát.

Egy másik kategória a fogyás, fogyasztszerek, diéták köre. Ezen fogyasztszerek hatásosságát ugyanakkor klinikai kísérlettel szintén nagyon ritkán tudják alátámasztani.

A harmadik nagyobb csoport a zöld termékek köre, a bio, az öko vagy bármilyen szempontból zöld hátterű termékek. Rengeteg állítást látunk, amely ezeket a termékeket zöldnek, bionak, ökonak címkézi. Ezek levédett kifejezések, csak akkor lehet használni, hogyha megfelelő minősítéssel támasztja alá a gyártó a termék „bio” vagy „öko” eredetét. Magyarországon, ha jól tudom, a minősítések nagyon nagy százalékát a Biokontroll Kft. nézi, tehát az ő pecsétjét vagy egy hasonló cég pecsétjét kell, hogy lássuk a terméken ahhoz, hogy biztosan lehessünk benne, hogy ez tényleg egy öko- vagy biotermék. A megtévesztések ez a része az úgynevezett zöld termékek köre, ezt az angol green washing kifejezést magyarul zöldre mosásként ismerjük. Azt gondolom, hogy beszédes, megpróbálunk mindent zöldre mosni, hátha a fogyasztók hajlandóak ezért több pénzt áldozni.

(Saád Anna, Hegyi Vivien)

Állampapír = biztonság?

AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TÖBBET HALLOTTUNK AZ ÁLLAMPAPÍROKRÓL, ÁLLAMKÖTVÉNYEKÉRŐL, ÍGY EZEK A KIFEJEZÉSEK MÁR HÉTKÖZNAPIVÁ VÁLTAK SZÁMUNKRA. DE VAJON TUDJUK-E PONTOSAN MIK EZEK ÉS HOGYAN MŰKÖDNEK? TÖBBEK KÖZÖTT EZEKRE A KÉRDÉSEINKRE KAPTUNK VÁLASZT KURALI ZOLTÁNTÓL, AZ ÁLLAMADÓSSÁG KEZELŐ KÖZPONT VEZÉRIGAZGATÓJÁTÓL.

MINKET, DIÁKOKAT, MINDIG ÉRDEKEL, HOGY EGY KOMOLY PÉNZÜGYI SZAKEMBER VAJON MÁR KAMASZKORÁBAN IS TUDATOSAN KEZELTE-E A PÉNZÜGYEIT? ÖN PÉNZÜGYILEG TAKARÉKOS KAMASZ VOLT?

Középiskolás koromban még nem igazán voltam pénzügyileg tudatos. Szombathelyen születtem és gimnáziumba is ott jártam, ekkor még nem fordítottam sok időt pénzügyeimre. Akkor lettem tudatosabb, amikor elköltöztem otthonról és megkezdtem a tanulmányaimat Budapesten, a Közgázon. Amikor az ember úgy mond egyedül lesz, és önállóan kell kijönnie a pénzből – no, ekkor jön rá arra, hogy mik igazából a fontosak. Így alakult ki bennem, hogy elkezdtem előre gondolkodni, és ha volt egy kis pluszpénzem, azt megpróbáltam félretenni. Ebben segített, hogy szakkollégista is voltam az egyetem alatt, ami lehetőséget adott olyan kapcsolatok kiépítésére, amelyek segítségével dolgoztam is, az így keresett pénzt pedig szépen meg tudtam takarítani. Így én egyetemista koromban váltam pénzügyileg tudatosabbá.

HA EGY DIÁK, FIATAL EL AKAR KEZDENI TAKARÉKOSKODNI, MILYEN LEHETŐSÉGEI VANNAK, MIT TANÁCSOL NEKÜNK?

Először vegyük végig, hogy milyen típusú megtakarítási formák vannak. Persze minél bonyolultabbak, komplexebbek ezek a formák, annál több tudás is kell a használatukhoz. Lehet, hogy ebben a felsorolásban nem lesz minden termék megfelelő a diákoknak, de érdemes tudni róluk, hogy léteznek.

Az első, legegyszerűbb forma az, ha valaki készpénzt tart, azaz egyszerűen nem költi el az összes pénzt, ami van neki. Ez viszonylag régimódi megtakarítási forma, a nagy hátránya, hogy nem fizet kamatot. A perselyben gyűjtött pénz értékét pedig tovább gyengíti az infláció is.

A következő, ha valakinek már van bankszámlája, bankkártyája akár banktól, akár neobank pénzügyi technológiai cégtől, mint például a Revolut. Ekkor számlán tarthat megtakarítást. A megtakarítás ebben az esetben sem biztos, hogy fizet kamatot, de minél magasabbak a kamatok, annál valószínűbb, hogy valamiképp mégis.

Le is köthetjük a betett pénzünket a bankban, arra már biztos, hogy fogunk kapni kamatot.

De bárki vásárolhat az állam által kibocsátott **állampapírt** is, jelenleg hétféle lakossági állampapír közül lehet választani. Az állampapírok Magyarországon a banki kamatoknál jobb, viszonylag magasabb kamatot fizetnek.

A következő szintek elsősorban már nem a diák korosztálynak szólnak, de a hosszú távú tervezésnél kalkulálhatunk velük. Odaadhatjuk a pénzünket egy profi befektetési alapkezelőnek, azaz befektetési alapjegyet vásárolunk. Ekkor egy képzett, profi csapat kezeli a pénzt, és gyarapítják a globális pénzügyi piacokon a befektető kockázatvállalási hajlandóságának megfelelő módon. Ez a téma önmagában is külön cikket érne, mert rendkívül összetett, ezért a részletekbe nem is megyek bele.

Kockázatos, így magas hozam lehetőségét is jelenti a részvényvásárlás. Itt lehet komplexebb dolgokban is gondolkodni, mint például a kriptodevizák, de ez nem a kezdők terepe, és itt tisztában kell lenni, hogy mi a valós tartalom, mik a kockázatok, és hogy ezekkel meg tud-e birkózni az adott befektető. Mert itt a magasabb elvárt hozam helyett akár veszteségek is keletkezhetnek, az állampapíroknál lényegesen nagyobb kockázatok miatt. *(A kriptoeszközökről a január-februári DUE Tallózóban írtunk részletesen. – a szerk.)*

Érthető módon nagyon sokan szeretnének minél nagyobb hozamokat elérni, de én azt javaslom, hogy egy kamasz, egy kezdő befektető először az óvatosabb, kisebb kockázatú állampapír vagy betéti megoldásokban gondolkojon.

Kurali Zoltán

AKKOR NÉZZÜK, HOGY MI IS AZ AZ ÁLLAMPAPÍR, EGYÁLTALÁN KI VÁSÁROLHATJA, VAGY HOL LEHET EGYÁLTALÁN HOZZÁJUTNI?

Az állampapír egy kölcsön. Az állam veszi fel ezt a kölcsönt attól, aki az állampapírt megvásárolja. Az állam kibocsát egy értékpapírt, amely megtestesíti az állam tartozását a vásárló felé. Tehát én kölcsönadom az államnak ezt a pénzt mondjuk 5 évre, akkor az állam 5 év múlva ezt a kölcsönt garantáltan visszafizeti, és a kölcsönért kamatot is fizet. Ezen mindkét fél nyer – az állam pénzhez jut egy bizonyos időszakra, a vásárló pedig a megtakarítását biztos helyen tudja, biztos kamattal.

Mire is szolgál ez a kölcsön? Általában az államok azért veszik föl, mert bevételeiket meghaladják a kiadásai, vagy vannak olyan szociálpolitikai vagy akár fejlesztési céljaik, amikre hosszabb futamidejű, tehát később visszafizetendő forrásokra van szükség. Előfordul, hogy egy korábban felvett kölcsön lejár és vissza kell fizetni. Ezt újabb kölcsönből, azaz újabb állampapír-kibocsátásból is lehet újrafinanszírozni. Így foglalhatjuk össze egyszerűen, hogy mi az állampapír.

Vannak lakossági állampapírok, amelyeket csak magánszemélyek vásárolhatnak, és vannak úgynevezett nagybani, vagy intézményi állampapírok, államkötvények, amelyeket vásárolhatnak magánszemélyek és profi befektetők is, tehát bankok vagy befektetési alapkezelők, külföldiek, belföldiek egyaránt.

A lakossági állampapírokat a Magyar Államkincstár fiókjában, illetve online

a Mobilkincstár, Webkincstár felületein keresztül, de ezen kívül bankoknál, bróker cégeknek is megvásárolhatók. A nyomtatott, „fizikai formában” kibocsátott állampapírokat a Magyar Posta értékesíti.

MIÉRT ÉRDEMES EZT MEGVÁSÁROLNI?

Az állampapírok Magyarországon a bankbetéteknél magasabb kamatot fizetnek és állami garancia van rá. Az állam célja, hogy aki Magyarországon megtakarít, az magasabb kamatot kapjon ezért a megtakarításért. Ezzel kívánjuk ösztönözni a pénzügyi tudatosságot. Egyébként a Babakötvényekkel együtt ma Magyarországon már több mint egymillió olyan lakossági értékpapírszámla van, amelyen állampapírok vannak. Ez jelentős szám, de persze célunk ezt tovább növelni.

ÉS MI TÖRTÉNIK A MEGVÁSÁROLT ÁLLAMPAPÍRRAL? EL TUDNÁ MAGYARAZNI AZ EGÉSZ FOLYAMATOT EGY LAIKUS SZÁMÁRA?

Az állampapír-vásárlónak rendelkeznie kell egy bankszámlával, amelyhez nyitnia kell egy értékpapírszámlát is. Vásárláskor a bankszámláról átkerül a befektetésre szánt

összeg a Magyar Állam pénzeszámlájára, és ezért cserébe az állam jóváír ugyanakkora összegű értékpapírt ennek a befektetőnek az értékpapírszámláján. A futamidő során az állam kamatot fizet a befektetőnek, és amikor elkövetkezik a lejárat, például 5 év múlva, akkor a kölcsön összege, az aktuális éves kamattal együtt jóváírásra kerül a befektető pénzeszámláján, egyúttal megszűnik az értékpapír és kivezetésre kerül az értékpapírszámláról.

VÉGEZETŰL PEDIG: A DIÁKOKNAK TALÁN KISSÉ NEHEZEN MEGFOGHATÓ AZ, HOGY MIT IS JELENT AZ ÁLLAMADÓSSÁG KEZELŐ KÖZPONT (ÁKK), AMELYNEK ŐN A VEZÉRIGAZGATÓJA. EL TUDNÁ MONDANI, HOGY PONTOSAN MIT IS CSINÁL?

Az Államadósság Kezelő Központ egy vállalat, egy zártkörű részvénytársaság. A részvénytársaság a magyar állam tulajdona, a tulajdonosi jogokat a pénzügyminiszter gyakorolja. A mi feladatunk az, hogy a magyar állam központi költségvetésének finanszírozását szervezzük, biztosítsuk. Ez jelent forrásbevonást, kötvénykibocsátást, ezeknek a törlesztését, visszafizetését, újrafinanszírozását, hogy folyamatosan jelen legyünk a kötvénypiacon, és minden pillanatban, a kockázatok és költségek figyelembevételével kezeljük az adósság, gyakorlatilag az államadósság állományát, illetve a folyamatos finanszírozási feladatokat. Ezen kívül minden finanszírozási döntésnek, az államadósság finanszírozásának is vannak kockázatai. Ezek a kockázatok kamatlábváltozásból vagy a devizaárfolyamok változásából eredő kockázatok, amelyeket szintén kezeljük annak érdekében, hogy az állam adóssága lehetőleg biztonságosabban legyen finanszírozható, nem csak a jelenben, hanem a jövőben is. Az Államadósság Kezelő Központ lényegében úgy működik, mint egy banki treasury. Nem gyűjtünk betétet, nem is hitelezünk, állampapír-kibocsátást szervezünk, és gyakorlatilag ezt a forrást, amit ebből bevontunk, a költségvetés számláján tartjuk. Szakembereink többsége a piacról, a banki világból érkezik hozzánk. Én is 20 évig bankár voltam mielőtt 2019 szeptemberében pénzügyminiszter úr felkérésére elvállaltam az ÁKK vezetését.

(Hegyi Vivien, Millei Anikó)

Szabó Tamás:

„Egyszerű dolgokkal sok eredményt el lehet érni”

KÖZÖSEN TESZ A BALESETMEGELŐZÉSÉRT AZ ORSZÁGOS BALESETMEGELŐZÉSI BIZOTTSÁG ÉS A GYŐRI AUDI ETO KC. EZT EGY EGYÉVES SZERZŐDÉSSEL IS MEGPECSÉTELTEK, AMI ARRÓL SZÓL, HOGY A NŐI KÉZILABDÁZÓK TEVÉKENY HOZZÁJÁRULÁSÁVAL FOGNAK MINÉL TÖBB EMBERT ELÉRNI. A SPORTOLÓK MINDEN KOROSZTÁLY SZÁMÁRA PÉLDAKÉPEK, AKIKNEK FELELŐS KIÁLLÁSÁT KÖVETHETIK AZ EMBEREK. SZABÓ TAMÁSSAL, A KLUB KOMMUNIKÁCIÓS ÉS NEMZETKÖZI IGAZGATÓJÁVAL BESZÉLGETTÜNK.

HOGYAN KELL ELKÉPZELNI AZT, HOGY A BALESETMEGELŐZÉSSEL EGY SPORTEGYESÜLET FOGLALKOZIK?

A balesetmegelőzés mindenki közös érdeke, hiszen mindenki közlekedik. A diákok talán inkább a tömegközlekedéssel, mások már jogosítvánnyal rendelkezve a forgalom aktív részei. Így ez egy olyan fontos szegmens, amire fel kell hívni a figyelmet. A sportszempont pedig úgy jön a képbe, hogy a sportolók példaképek, nem csak a fiatalok, hanem a felnőttek számára is. A Győri Audi ETO KC csapatának kiemelten fontos a társadalmi szerepvállalás. Több akciónak van évről évre, amikben egy-egy jó ügy mellé szeretnének állni. Az első megkeresés annyi volt, hogy az Audi Aréna Győrben a mérkőzések során meg szeretnék volna jeleníteni kisebb balesetmegelőzési videókat a pálya feletti kivetítőn. Igent mondtunk, mert úgy gondoltuk, ez egy jó üzenet. Aztán az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság szakembereivel egy újabb irányban indultunk el. Úgy gondoltuk, hogy egy sportszempont nagyon sok embert el tud érni, és ha a balesetmegelőzés fontosságának üzenetét is hangsúlyoznánk, az hatásos lenne. Azok az üzenetek, amiket most egy évre szerződés formájában megtervezünk, reményeink szerint felhívják majd a figyelmét a sportszeretőknél, diákoknak arra, hogy mennyire fontos a balesetmegelőzés. Egyszerű dolgokkal sok eredményt el lehet érni saját magunk és a közlekedésben résztvevő társaink védelmében.

MIK LESZNEK AZOK AZ AKCIÓK, AMIKBEN A BIZTONSÁGOS KÖZLEKEDÉS MEGJELENIK MAJD? AZ EMLÍTETT VIDEÓK MELLETT LESZ ESETLEG HOSSZABB TÁVÚ PROJEKT?

Természetesen. Egy többszintű szerződést írtunk alá. Az egyik ilyen szint a mérkőzéseken a videóvetítések, amik több embert érnek el egy helyen. Vannak kitelepülési lehetőségek, ahol ennek kapcsán az OBB szakemberei közlekedési kvizeket töltenek ki, ajándékokat adnak át. Továbbá még nagyon fontos, hogy az interneten és a közösségi médiában aktívan részt vegyünk. Legelőször az együttműködésünk során nőnap alkalmából a Győri Audi ETO KC csapatának játékosait szakemberek ellenőrizték. Ezzel a biztonsági öv használatára szeretnénk volna felhívni a figyelmet. Híres sportolókon keresztül akár az idősebbek is befogadókészebbek ezekre a témákra. A program egyes szintjei még egyeztetés alatt vannak, de az biztos, hogy a csapat tagjai aktívan részt fognak venni balesetmegelőzési kampányokban.

Szabó Tamás

SOKSZOR AZ A TAPASZTALJUK, HOGY A LEGTÖBB EMBER IGAZÁBÓL NINCS IGAZÁN TISZTÁBAN AZZAL, MIÉRT IS FONTOS A BIZTONSÁGOS KÖZLEKEDÉS. HOGYAN LÁTJA, A SPORTOLÓK A MÉRKŐZÉSEKRE VALÓ RENGETEG UTAZÁS MIATT JOBBAN KÉPBE VANNAK?

Nagyon örültem, hogy mikor ezt a nőnapos videót forgattuk, hogy a biztonsági öv használatát mutassuk be, akkor a hölgyek egyáltalán nem voltak beavatva. Annyit tapasztaltak az egészből, hogy egy rendőri ellenőrzés következik. Az övet mindenki használta, ez szerintem egy olyan tény, amire lehet építeni, mivel az üzenet hiteles emberektől érkezik. Sokan követik őket a közösségi médiái oldalakon, ezért felelősséggel is tartoznak ezek iránt az emberek iránt, ennek pedig tudatában vannak. Pontosan ezért gondolom, hogy a téma fontosságával is tisztában vannak. Nyilván mi is beszélgetünk velük, többek között az OBB szakembereivel majd balesetmegelőzési tréningeken is részt fognak venni.

Az együttműködésünk egy másik része, hogy a klub utánpótlását alkotó fiatal sportolóknak is biztosítani fogunk balesetmegelőzési oktatást, hiszen mindenki előbb-utóbb valahogy a közlekedés részévé válik. Azért, hogy a balesetek számát csökkentsük, már fiatal korban meg kell kezdeni a felkészítést. Ezt nem lehet elég korán kezdeni, mindenhol hangsúlyozni kéne a fontosságát. A szakemberek pedig a segítségünkre vannak, hogy korszpecifikus oktatást tudjunk adni a fiatal sportolóinknak.

ÉRKEZTEK VISSZAJELZÉSEK, HOGY VALÓBAN, A SPORTOLÓKRA PÉLDAKÉPKÉNT TEKINTŐ EMBEREK ELKEZDTEK ODAFIGYELNI A BIZTONSÁGOS KÖZLEKEDÉSRE? EREDMÉNYESNEK TARTJÁK A KEZDEMÉNYEZÉST?

A kampány február elején-közepén indult el, nem telt el elég idő ahhoz, hogy érdemben meg tudjuk mondani, történt-e változás. Ami látszik, és a szakemberek is megállapították, hogy azok a posztjaink sikeresek, amiket ezzel

kapcsolatban teszünk ki. Az első alkalommal, amikor a szerződést aláírtuk, egy mérkőzés során több, mint 2000 emberrel együtt oldottuk meg a közlekedésbiztonsági kvízit. Interaktív módon, a közönséget bevonva tudtunk teszteket kiértékelni. Egyszerű eldöntendő kérdésekkel meg tudtuk kérdezni az emberek véleményét.

EMLÍTETTE MÉG AZ INTERJÚ ELEJÉN, HOGY MÁS TÁRSADALMI KÉRDÉSEK ÉS TÉMÁK MÖGÉ IS BE SZOKOTT ÁLLNI AZ EGYESÜLET. EZEK KÖZÜL KI TUDNA EMELNI PÁRAT?

A szomszédunkban zajló háború kapcsán nemrég gyűjtést is indítottunk az ukrainai menekültek számára. Ezen kívül vettünk részt korábban beteg gyermekek kórházi megsegítésében is. Számatalan más akciónk volt, például, hogy a gyűjtéssel nagycsaládosokat segítettünk, meccsre hívtuk őket. Számunkra fontos, hogy a játékosok hírnevét jó célokra is fel tudjuk használni. Leginkább a nagy üzeneteket próbáljuk megfogni, és tervezetten végezzük ezeket az akcióinkat. Van egy

egész „jó cselekedet kampányunk”, aminek a része mindig más dolog, olyan, ami éppen aktuális. Szerencsére azt tapasztalom, hogy a magyar társadalom nagy része szociálisan érzékeny, a győri közönség is aktívan kiveszi a részét a segítségadásból.

HOL TALÁLKOZHATUNK LEGKÖZELEBB, AKÁR EGY MECCS KERETEIN BELÜL A BALESETMEGELŐZÉSI PROGRAMMAL?

A szakemberek folyamatos egyeztetésben vannak a mérkőzések nézettségét illetően. Az biztos, hogy 2023 februárjáig folyamatosan lesznek aktivitásaink a Győri Audi ETO KC hazai bajnoki mérkőzésein, de ezen kívül idén nyáron is lehet videókra, rádióinterjúkra számítani. Ha valaki szeretné nyomon követni a közös munkánkat, azt javaslom, hogy ezt a klub hivatalos csatornáin, a www.gyorietokc.hu honlapunkon, vagy Facebook és Instagram oldalunkon tegye meg. Tegyük együtt azért, hogy egészségesek és balesetmentesek legyünk!

(Bálint Boglárka)

RADIKÁLIS VÁLTOZÁSOK AZ ÖTTUSÁBAN

MIUTÁN TÖBB HÓNAPNYI TANÁCSKOZÁST KÖVETŐEN HIVATALOSSÁ VÁLT, HOGY A LOVAGLÁS NEM LESZ TÖBBÉ RÉSE AZ ÖTTUSÁNAK, MEGANNYI KÉRDŐJEL ÖVEZI JELENLEG A SPORTOT – EZEK KÖZÜL IS TALÁN A LEGFONTOSABB: VAN MÉG JÖVŐJE AZ ÖTTUSÁNAK?

MI TÖRTÉNT PONTOSAN?

2021. november 4., valamint huszonhetediké mérőföldökként vonult be az öttusa 1909 óta íródo történelmébe. Előbbi napon jelentette be a Nemzetközi Öttusa Szövetség (UIPM), hogy a 2024-es olimpia lesz az utolsó, ahol láthatunk az öttusa keretében lovaglást. Huszonhetedikén már az UIPM be is nyújtotta a javaslatot a NOB-nak, miszerint 2028-ban a lovaglást végleg kihagyják az öttusából Los Angelesben.

Erősen benne van a döntésekben a Nemzetközi Olimpiai Bizottság keze is (NOB), ugyanis a szervezet csak ezzel a módosítással látta megoldhatónak, hogy az olimpiai program része maradjon az öttusa.

AZ UIPM VÁLTOZTATOTT...

Idővel elkerülhetetlen, hogy a nézők igényei, a nézettség és a népszerűség érdekében változzon, fejlődjön egy sportág. Nem volt ez másként az öttusánál sem. Egyszerűen változnak a nézők és a szurkolók; egyre rövidebb, eseménydúsabb tartalmakra, meccsre, sportokra van szükségünk.

És ha a szerényebb öttusa-történelemmel rendelkező országokat vesszük sorra,

láthatjuk, sok esetben nincs – vagy csak nagyon korlátozott – lehetőség van a lovaglásra. Nem csoda, hogy a szám legnagyobb ellenzői közt tartják számon például Egyiptomot, Burundit és Guatemalát.

...DE NEM SÜLT EL JÓL

Jóllehet a NOB drasztikus lépésével ezúttal igencsak túllőtt a célon, a sportág korábbi és jelenlegi nagy alakjai heves tiltakozásba kezdtek, akik kiáltványt is irtak a NOB-elnöknek, Thomas Bachnak, hogy kifejezzék nemtetszésüket.

„A Magyar Öttusa Szövetség teljesen egyetért azzal, hogy a lovaglás szerves részét képezi a tradicionális öttusának” – ezt pedig már Bretz Gyula, a Magyar Öttusa Szövetség elnöke jelentette ki egy, a szövetség álláspontját tükröző közleményben.

AZ ÚJ ÖTÖDIK

Hogyha nem lett volna elég az időről időre nyilvánosság elé táruló hírek kavalkádja, a tusacsere legabszurdabb elemének, magának az új számnak a kilétét jelentős homály fedi.

Az UIPM egészen 2022 végéig teheti le voksát azzal kapcsolatban, hogy melyik

sportot teszi meg új tusának; Galla István, a Magyar Öttusa Szövetség (MÖSZ) főtitkára az MTI megkeresésére osztott meg némi háttérinformációt a lovaglás helyetteséről. Az egyes UIPM-testületek rangsorolását követően a dobogó első három fokán végző sport „releváns szervezeteivel” ül le egyeztetni a Nemzetközi Öttusa Szövetség. Ezen várva-várt tárgyalások időpontja pedig várhatóan majd a Magyarországon rendezett világkupaverseny idejére esik.

Bármilyen lesz a végső határozat, az átállás nem lesz rövid menet az öttusa és az öttusázók számára sem, akiknek a semmiből meg kell majd birkóznuk egy másik tusával, amely nagy valószínűséggel nem őrök korábban.

Egyszóval a sporttörténelem egyik legellentmondásosabb változtatásának a letelején vagyunk, a lényegi része most következik. Abban mindenképp biztosak lehetünk, hogy a 2028-as olimpia legjelentősebb beszédtemáját az UIPM és a NOB már most, hat évvel az esemény kezdete előtt előre szolgáltatta.

(Bózsik Tamás)

Forrás: M4, Magyar Hírlap, híradó.hu, Infostart, NSO, Eurosport, The Guardian)

ERŐSÖDŐ TÖMEGVONZÁS

TÖMEGVONZÁS CÍMMEL ADTA KI ELSŐ ALBUMÁT A KISBETŰS ÜNNEPNAPOK EGYÜTTES. A ZENEKAR SZÉPEN HALAD A MŰÉSZVILÁG RANGLÉTRÁJÁN, EGYRE NAGYOBB KONCERTEK VÁRNAK RÁJUK A KÖVETKEZŐ HÓNAPOKBAN, ÁPRILISBAN FELLÉPHETNEK PÉLDÁUL A DÜRER KERTBEN, NOHA KÖZBEN MÉG MIND KÖZÉPISKOLÁBA JÁRNAK. A TAGOKAT KÉRDEZTÜK A MEGALAKULÁSUKRÓL, AZ EDDIGI SIKEREKRŐL, AZ ÚJ DALOKRÓL ÉS LEHETŐSÉGEKRŐL.

A feltörekvő alternatív-rock együttesnek négy tagja van jelenleg: Gollob Márton (ének, gitár), Kiss Konrád (dob), Torda Barnabás (ének, basszusgitár), Velek Domonkos (ének, billentyű). A zenekar alapításában Marci, Barnus és Domi vettek részt. Ők hárman nem pusztán barátok, hanem osztálytársak is. A zenekar egy iskolai karácsonyi ünnepségen debütált, ahol már kisbetűs ünnepnapokként konferálták fel őket. Ennek már több mint három éve – az együttes azóta folyamatosan fejlődött, a zenéjük pedig komolyabb lett. Később

csatlakozott hozzájuk dobosként a 15 éves Koni, akivel a fiúk egy közös ismerősükön keresztül ismerkedtek meg. A srácok többször felléptek iskolákban és falunapokon, 2021-ben több mint tizenöt alkalommal álltak színpadon. Viszont Domonkos nem ezeket tartja igazi mérföldkönek, hanem a rájuk váró tavaszi klubkoncerteket. Április 29-én a Dürer Kertben játszhatnak a Lépünk a holdra vendégzenekaraként, május 7-én pedig a Marlboro Mannel lépnek fel az Analog Music Hall teraszán. Egyre nagyobb a rajongótáboruk, az Instagram-oldaluk követőinek száma több mint háromszorosára nőtt tavaly szeptember

óta, mely álláspontjuk szerint jelentős egy kis zenekar esetében. Ma már több mint ezerhatszázan követik őket a platformon.

A fiúk már tehetségkutatóban is kipróbálták magukat. Bár nem volt egy jelentős fordulópont munkásságukban, a fiúk mégis különösen kiemelték, hogy indultak egy olasz nyelvű zenei versenyen még három évvel ezelőtt, ahol a Keresztapa című film főcímdalát adták elő az eredeti nyelven. Második helyezést értek el, hiába nem beszélték a nyelvet. Többször próbálták őket rávenni, hogy részt vegyenek az X-Faktorban, Magyarország legnépszerűbb tehetségkutató műsorában, erre azonban némi tanácskozás után nemet mondtak. Álláspontjuk szerint a verseny a fogyasztói igényeket leginkább kiszolgáló szórakoztatóipart prezentálja, amelybe ők nem szeretnének betagozódni. „Inkább a magaskultúra lenne az a másik szélsőség, ami felé húznánk” – mondta Domi.

A srácok szeme előtt több zenei példakép is van, ilyen például a Beatles. Februárban jelent meg első albumuk, a tömegvonzás,

mely online platformokon érhető el. A fiúk bíznak abban, hogy egyszer majd lesz lehetőségük kiadni fizikai formában is egy albumot. A tömegvonzás egyébként öt új dalból áll, melyek közül négyet még sosem adtak elő koncerteken. „Ennek a százege százalékát kell meghallgatni!” – ajánlottál a rajongóknak. Az album hallgatottsági szintje viszont már így is megfelel célkitűzéseiknek. A februárban kiadott számok közül a Vekni kenyér című daluk a legnépszerűbb, ugyanakkor összességében még mindig a Visszafojtott átitás viszi a prímet a rajongóknál.

„A zenélés a hétköznapi életem. Ebből áll a létezésem” – felelte Koni arra a kérdésre, hogy mennyire összeegyeztethető gimnazista napjaikkal a zenei élet. A többieknek jelenleg az érettségire készüléssel való összeegyeztetés kissé bonyolultabbá teszi a képletet. Ugyanakkor így sem hanyagolja el senki a zenekart. Marcinak saját bevallása szerint a zenélés olyan, mint a víz. Nem tud megélni nélküle. Egy ilyen elhivatott tagokból álló zenekar pedig még sokra viheti!

(Oláh Szabolcs)

EGYSZERRE MŰVÉSZET ÉS MÉRNÖKI TUDOMÁNY

INTERJÚ TÖRÖK ISTVÁN ÉPÍTÉSSZEL

TÖRÖK ISTVÁN OKLEVELES ÉPÍTÉSZ, KORÁBBAN AZ INGATLANFEJLESZTÉS ÉS AZ INGATLAN ÜZEMELTETÉS TERÜLETEKEN DOLGOZOTT, JELENLEG TANÁCSADÓ. EZÜTTAL A SZAKMA KOMPLEXITÁSÁRÓL, AZ ÉPÍTÉSEK TÁRSADALMI FELELŐSSÉGÉRŐL BESZÉLGETTÜNK. SZÓBA KERÜLT A FENNTARTHATÓSÁG, PRAKTIKUSSÁG ÉS AZ ÉPÍTÉSZET VÁLTOZÁSÁNAK AZ IRÁNYA IS.

MI INSPIRÁLTA ARRÁ, HOGY ÉPÍTÉSZ LEGYEN?

A szüleim és a felnőtt környezetem. Lényegében a kérdés nagyon korán eldőlt, mielőtt tudtam volna, hogy mit jelent építésznek lenni. Az egyetemi felvételiig csaknem mindennel foglalkoztam. Szerettem a képzőművészeteket – a művészi értékű fotók készítése a mai napig kedvenc időtöltésem maradt. Annyira motivált Feynman *Mai fizika* sorozata, a kvantummechanikai megközelítések, hogy csak kevésen múlt, hogy az eredményes fizika tanulmányi versenyek után nem a fizikusi pályát választottam. De versenyszerűen sakkoztam is, még jövedelmem is volt belőle. Szüleim nyomására történt választásomat sosem bántam meg, mindig megtaláltam azt a szakmai területet, amelyben kedvemre alkothattam.

VONZOTTA AZ ÉPÜLETEK MŰVÉSZI TERVEZÉSE? VAGY A GYAKORLATI IRÁNYRA FÓKUSZÁLT INKÁBB?

Igen, kit ne vonzana a maradandó alkotásnak, az építészet nagykönyvében vezető szerepnek a vágya? De be kellett látnom, hogy azt az apró többletet, amitől nagy betűs Építész lesz a jó mérnök, azt nem találom magamban. Ugyanakkor a határok feszegetése, a korlátok nélküli gondolkodás, a deviáns, újszerű gondolatok feltárása, felismerése, a szintetizálás inkább a sajátom.

A 80-as évek közepén találkoztam az FM (Facility Management) alapjaival, elméleti megfogalmazásával, amely akkor még leginkább tengeren túli elmélet volt. Ami megragadott benne, a létesítményekkel,

mint egészzel történő foglalkozás volt. Beleértve a feladatmeghatározás, létesítés, üzemeltetés, felújítás, megszüntetés szakmai komplexitását és az épületben nyújtott kiszolgáló jellegű szolgáltatások működtetését is. Ennek megvalósítása, gyakorlatba ültetése megfelelő kihívás volt a számomra. A '90-es évek elején már – a környezetemben úttörőként – olyan ingatlanirodát irányítottam, amely a létesítménygazdálkodás minden területével egyidejűleg foglalkozott.

MI A JÓ ÉPÜLET FELTÉTELE?

Az, ha a mecénás, azaz az építtető, a tervező és a kivitelező, azaz az összes szereplő a legjobbat adja, mindegyik a saját szerepében. A tervező és kivitelező szerepét sokan gondolják úgy, hogy egyszerű felismerni és ellátni. Az, hogy egyszerű lenne, az természetesen nem igaz, de mindenesetre tanulható, a szakmai tudás is segít eligazodni. Nem így a mecénás szerepe. Közhely megállapítani, hogy Mediciek és hasonlók ma már nincsenek. De a feladat is összetettebb lett, mint pár száz évvel ezelőtt volt. Ők még tudták, mit akarnak és világos elvárásokkal rendelkeztek. Ma még ezeket beazonosítani sem könnyű. Nincs nevük. Hívják megrendelőnek, szponzornak, projektgazdának, esetleg miniszteri biztosnak.

HOGYAN KELL ÚGY ÉPÜLETET TERVEZNI, HOGY FENNTARTHATÓ LEGYEN?

Mindaddig, amíg a befektetések megtérülése, a profit hajszolása elsődleges, addig a fenntarthatóság területén csak részeredmények érhetők el. Gondolok itt arra a konfliktusra,

hogy a gazdasági számításokban a jövőbeni költségek súlya kisebb, de a fenntarthatósági problémákat mai költséggel kell megoldani a jövőben jelentkező előnyért.

Ennek a konfliktusnak a felismerése és főleg a kezelése ugyan túlmutat az építészek kompetenciáján, de a fenntarthatóságnak a „műszaki megoldása” az első lépés.

MI A TAPASZTALATA, MILYEN IRÁNYBAN VÁLTOZOTT AZ ÉPÍTÉSZET AZ ELMŰLT ÉVTIZEDEK ALATT?

Az már közhely és nem újdonság, hogy az épületeinknek minden esetben ki kell szolgálnia valamilyen társadalmi igényt. Az utóbbi évtizedek jellemzője a változás felgyorsulása, minden területen, az épületek használatával szemben is. Mondok két kiragadott példát, amelyek szemléltetik a jelenség lényegét.

A cégek szervezeti felépítése a piaci

Török István

elvárásokhoz igazodva csaknem állandóan alakul. Lassan ott tartunk, hogy akár évente többszöri átszervezés történik. A szervezeti egységek létszáma, kiszolgáló helyiség igénye, sok esetben munkamódszereik, eszközeik széles skálán változnak. Mire a tervek és azok megvalósítása befejeződik, lehetne újrakezdeni. De ugyanígy a covid is átértékelte az irodákkal szembeni elvárásokat akár területigény, akár a szellőzés területén.

Meghatározó elem az ipari technológia fejlődésének a hihetetlen felgyorsulása is. Ennek a jelenségnek a kezelése napjaink építészetének egyik nagy kihívása – hogyan lehet az építészet eszközeivel, a térformálással kiszolgálni időben változó használati igényeket. Feloldani a konfliktust, évtizedekre tervezett statikus szerkezeti elemekkel szolgálni az állandó változást. Olyan flexibilis irodaházakat létrehozni, ahol a szervezetváltozások építési, átalakítási munka nélkül kezelhetők.

Az építészetnek nem csak reagálnia kell, de alakítania is kell a társadalmat érintő kérdéseket. A humánus környezet megteremtésével kapcsolatos elképzelések is változáson mennek át. Az energia felhasználásának csökkentése csak részkérdésnek tekinthető, amely leginkább mérnöki jellegű feladat. Sokkal érdekesebb és elvontabb a természet, a környezet és az építészet kapcsolata. Az épület és a környezetének közvetlen összefonódása, a határok elmosódása is teret nyer. A Magyar Zene Háza ennek példája.

VAN KEDVENCE AZOK KÖZÜL, AMIT MEGVALÓSÍTOTT?

Sok szempontból mintának tekinthető a Matáv székház, a Krisztina 55. projektje, amelyet projektigazgatóként irányítottam a '90-es évek második felében. Az elvárás az volt, hogy az épület tükrözze a Matáv technológiai ágazatban piacvezető szerepét, de ne pazarolja az ügyfelek pénzét.

Az épület hazai és nemzetközi szakmai elismeréseket kapott, többek között építészeti dívját is. Példamutatónak találták a szocreál épület külső megjelenésének sallangoktól történő megszabadítása mellett a jellegének a megőrzését, a belső udvarának formabontó lefedésével létrehozott városi teret. Japán FM szakmai szervezet éveken keresztül szervezett a tagjainak épületlátogatásokat a technikai megoldásainak a tanulmányozására.

MENNYIRE TARTJA FONTOSNAK AZ ÚJSZERŰ ÖTLETEK ALKALMAZÁSÁT AZ ÉPÍTÉSZETBEN?

Az építész ma tervez, és ennek megvalósítását évekkal később fejezik be, kezdik használni és évtizedek, esetleg századok múltával bontják le. A tabuk, korlátok nélküli gondolkodás, jövőbe látás képessége, a fantázia elengedése nélkül nincs nagybetűs Építészet.

Az építészet egyszerre művészet és mérnöki tudomány, így az újszerű ötleteknek és megvalósításuknak a sokszínűsége is jellemző. Ugyanakkor a l'art pour l'art hajszolása inkább káros. Leglényegesebbnek a harmónia megteremtése tekinthető.

(Bálint Boglárka, Velek Domonkos)

FOTÓ: BUNOVSKY TAMÁS

SZAKONYI KÁROLY:

Addig ír, amíg az agy megköveteli tőle az emlékek lejegyzését

A RÁKOSI-KORSZAK ALATT MÉG KIVÁRT, MAJD AZ '56-OS FORRADALOM UTÁN KEZDETT CSAK PUBLIKÁLNI SZAKONYI KÁROLY KOSSUTH-DÍJAS ÍRÓ, A NEMZET MŰVÉSE. KILENCVEN ÉVES, ÉS MÉG MA IS FOLYAMATOSAN ALKOT, ÁLLÍJA, HOGY AZ ÍRÁST NEM LEHET CSAK ÚGY ABBAHAGYNI. MÍG KORÁBBAN A VILÁGJÁRÁS ÉS A TAPASZTALATSZERZÉS, MA MÁR AZ EMLÉKEZÉS VEZETI A TOLLÁT. PÁLYÁJA KEZDETÉRŐL, AZ ÍRÁSRÓL ÉS SIKEREI SZÍNTERÉRŐL, A SZÍNHÁZRÓL BESZÉLGETTÜNK VELE.

FOTO: MMA

MIKOR KEZDETT EL ÖNBEŒN MOTOSZKÁLNI AZ A GONDOLAT, HOGY ÍRÓ SZERETNE LENNI?

Az én fiatalágomkor éltek nagy írók, Möríc Zsigmond, Kosztolányi. Emiatt öket nagyon korán olvastam fiatalként. Érdekelni kezdett az írás, felismertem, hogy nem csak a történet érdekel, hanem mindig azt néztem, hogy hogyan jön létre egy történet, hogy írnak az írók, mi a módszerük, mit látnak meg a világból. Így magam is elég korán, tizenhat éves koromban már írtam olyan novellát, amit később megjelentettem. Igazából viszont akkor alakul ki az írólet, amikor az alkotásra való vágy után az embernek élményei támadnak, mert a prózához tapasztalat kell és érvényes világlátás, hogy ki tudja magát fejezni, legyen miről beszélnie.

HA A VÉGIGNÉZZÜK AZ ÉLETÚTJÁT, VOLT KATONA, SEGÉDMUNKÁS, RAKTÁROS, KOCSIKÍSÉRŐ, BETEGELLENŐR, RÉZKARCÜGYNÖK. DE HOGYAN KEZDŐDÖTT AZ ÍRÓI KARRIERJE?

Ez tulajdonképpen önmagam keresése volt, és a kor, az '50-es évek is befolyásolták a történetét, mert nem csinálhatott az ember akármít akkoriban. Dolgoznom, pénzt keresnem kellett, de nem akartam valamilyen szakmában elmélyülni, mert készültem a publikálásra. Írtam, csak nem jelentek meg a műveim, mert egyáltalán nem szerettem volna kapcsolódni a közélettel, nekem az elveimmel nagyon ellentétes korszak volt. '54 után már enyhült ez, kezdtem

kicsit én is jobban közelíteni az irodalmi élethez. De inkább az 1956-os forradalom hatására küldtem írásokat szerkesztőségekbe, mert akkor megváltozott az élet. Ki kellett várnom, hogy a társadalmi helyzet olyan legyen, hogy nyugodt lélekkel írhattak. Tudtam, hogy ez lesz a hivatásom, és a többi csak kenyérkereset volt, de nagyon fontos élményszerzés is. Mai napig hálás vagyok, hogy a sors úgy hozta, hogy sokféle jártam emiatt. Ez segítette azt, hogy a világot jobban áttekinthessem.

HOGYAN KERÜLT KAPCSOLATBA A SZÍNHÁZ VILÁGÁVAL?

Mikor az első novellás kötetem, a Középpütt vannak a felhők című megjelent, akkor egy könyvnapon a Nemzeti Színháznál dedikáltam a művészbejáráznál, és találkoztam a színház fődramaturgjával. Ő szólított meg, hogy olvasta a novellákat, és beszélgetne velem arról, hogy írnék-e darabot. Majd az a szerencse ért, hogy a Nemzeti Színházba kerülhettem ösztöndíjas dramaturgként az ő inspirációjára, és tulajdonképpen ott kezdtem el a pályát. Megírtam az Életem, Zsóka!-t, aminek neves szereposztása volt.

JELENLÉG MIN DOLGOZIK?

Csinálok a Lyukasóra című folyóiratot, mindig írok bele egy vezércikket meg egy-két dolgot. Az Új Írás, ami régen egy nagy folyóirat volt, majd megszűnt, azt mi most nemrégiben fölújítottuk online Farkas László barátommal, és ide írok minden számba.

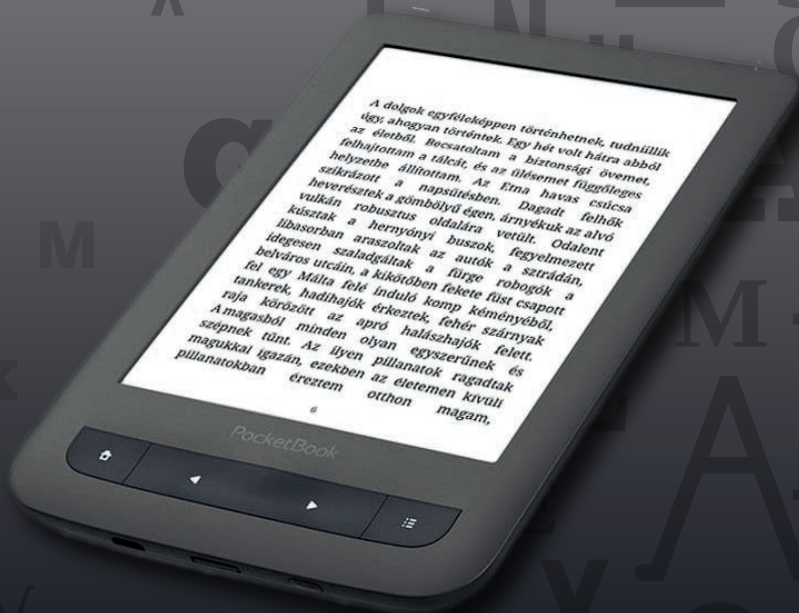
Az írást azt nem lehet abbahagyni, serkenti is az embert. Nemrégiben a vírus általi bezártságban írtam egy kisregényt, „A csend napjait”, ami nemrég jelent meg, ez volt a legutóbbi hosszú írásom, de novellákat, karcolatokat, emlékezéseket folyamatosan írok.

AZ ÍRÁS KORTALAN, DE MÉGIS MI AD ÖNNEK ERŐT, HOGY KILENCVEN ÉVESEN IS ILYEN AKTÍV LEGYEN?

Ha az embernek ilyen hivatása van, mint az írás, az nem múlhat el, legfeljebb nincs olyan sokrétű világjárás, tapasztalatszerzés, mint korábban. Inkább az emlékezés serkent már írásra. Valószínűleg lélek dolga, hálístennek bírom szellemileg és fizikailag, és amíg az agy megköveteli azt, hogy amit az emlékezés felhoz, azt rögzítsem, addig mindig fogok írni.

(Bihari Bernadett Luca, Velek Domonkos)

Nagy Diák Anyanyelvi Teszt ✓

Töltsd ki az Anyanyelvi Tesztet
és nyerd meg az e-book olvasót!

NAGY DIÁK

2.

KLÍMATESZT

NYERD MEG AZ ÁLOMUTAZÁST,
AZ ELEKTROMOS ROBOGÓT VAGY A SZUPER BRINGÁT!

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület